

واژه‌نامه برنامه‌سازی رادپوی

عادل صادقی
دخترپروش های رادپو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

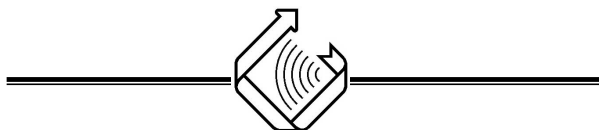
واژه‌نامه برنامه‌سازی رادیویی

عادل صادقی

دفتر پژوهش‌های رادیو

خرداد ۱۳۸۶

تهران

نام اثر: واژه‌نامه برنامه‌سازی رادیویی

گردآورنده: عادل صادقی

حروف‌نگار: جواد موحدی

طرح روی جلد: مهدی بخشایی

ناشر: طرح آینده

نوبت چاپ: اول

شماره پژوهش: ۵۰۱

تاریخ انتشار: خرداد ۱۳۸۶

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

بها: ۷۰۰۰ ریال

تهران، خیابان ولیعصر، خیابان جام‌جم، صداوسیما جمهوری

اسلامی ایران ساختمان شهدای رادیو،

تلفن: ۲۲۱۶۷۷۰۸ نمابر: ۲۲۶۵۲۴۸۶

هرگونه استفاده کلی منوط به اجازه کتبی از دفتر پژوهش‌های رادیو می‌باشد.

فهرست مطالب

مقدمه.....	الف
آرشیو.....	۱
آرشیو دیجیتال.....	۱
آرشیوی.....	۱
آرشیویست/کتابدار.....	۲
آرم.....	۲
آرم استیشن (نشانه ایستگاهی).....	۲
آرم استیشن با کارکرد اطلاع دهی.....	۳
آرم استیشن با کارکرد تبلیغی (آنونس آرم استیشن).....	۳
آفیش.....	۳
آنونس.....	۳
آیتم.....	۴
اتاق کنترل (فرمان).....	۴
اجرا.....	۴
ادیت.....	۴
ادیتال.....	۵
ادیتور.....	۵
ارزشیاب برنامه.....	۵
ارزشیابی.....	۵
ارزیاب پخش.....	۶
ارزیابی.....	۶
استریو.....	۶
استودیو.....	۶

- الف) استودیو بزرگ ۸
- ب) استودیو کوچک ۸
- ج) استودیو متوسط ۹
- افکت صوتی ۹
- افکت‌های لفظی (بیانی) ۹
- افکت‌های غیر لفظی ۱۰
- افکتور ۱۰
- انعکاس ۱۰
- اکولایزر ۱۰
- ام سی (MC) ۱۱
- بازیگر رادیو ۱۱
- باند بیناب بسامدی ۱۱
- برآورد ۱۱
- کراس فید ۱۲
- برنامه ۱۲
- برنامه ترکیبی ۱۲
- برنامه تولیدی ۱۲
- برنامه چند بخشی ۱۲
- برنامه رشته‌ای مجله‌ای ۱۳
- برنامه زنده ۱۳
- برنامه مجله‌ای ۱۳
- برنامه جنگ ۱۳
- بویین (قرقره) ۱۴
- بوم ۱۴
- پاک شو ۱۴

۱۴ پرونده برنامه
۱۵ پژوهشگر
۱۵ پل زدن
۱۵ تغییر سرعت
۱۶ تاک بک
۱۶ تحقیق
۱۶ تراک/لبه
۱۶ ترکیب صداها
۱۷ تعطیلات
۱۸ تعهدات تولید
۱۸ تنظیم کننده نمایشنامه رادیویی
۱۸ برنامه تنظیمی
۱۹ تیغ ادیت
۱۹ تهیه کننده
۱۹ تهیه کننده و سردبیر
۱۹ تیپ سازی (صدا/اجرای)
۱۹ تیزر
۲۰ تیک
۲۰ جلسه بازیگری
۲۱ چسب ادیت
۲۱ حفظ شو
۲۱ حلقه
۲۲ خبر
۲۲ دستگاه CD player
۲۲ دستگاه تیپ

۲۲ دستگاه سیار
۲۳ دستگاه موسیقی
۲۴ دستمزد
۲۴ دستیار تهیه
۲۴ رَک
۲۴ ردیف
۲۵ نوار ریل
۲۶ زبان معیار
۲۷ ساختار
۲۸ الف - ساختارهای ساده
۲۸ ب - ساختارهای ترکیبی
۳۰ سردبیر
۳۱ سمفونی کلاسیک
۳۱ سوژه
۳۲ سی دی
۳۳ شبکه
۳۴ صدابردار
۳۴ ضبط دوگانه
۳۴ ضبط صوت خبرنگاری
۳۵ ضبط صوت مغناطیسی
۳۵ طبقات برنامه
۳۶ طبقه الف
۳۶ طبقه ب
۳۷ طبقه ج
۳۷ طبقه د

۳۸	طرح
۳۸	طرح و نظارت گروه
۳۸	فرایند تولید و پخش برنامه
۴۲	فید
۴۲	قالب
۴۳	گفتار
۴۳	گزارش
۴۳	الف) گزارش های کوتاه
۴۴	ب) گزارش های مفصل
۴۵	موسیقی
۴۵	موسیقی آرام
۴۵	موسیقی پیوند
۴۵	موسیقی متن
۴۷	موسیقی عزا
۴۷	موسیقی سنگین ۱
۴۸	موسیقی سنگین ۲
۴۹	موسیقی عادی ۱
۴۹	موسیقی عادی ۲
۴۹	موسیقی مهیج
۵۰	مصاحبه
۵۰	- بریده یا قطعه خبری
۵۰	- مصاحبه خبری
۵۰	- دو مبدایی
۵۰	- لفاف
۵۱	- بسته

- ۵۱ - صدای توده
- ۵۱ - ویژه
- ۵۱ - تدوین
- ۵۲ - تلفنی
- ۵۲ - برنامه رشته‌ای یا مجله‌ای
- ۵۲ - مستندها
- ۵۲ - میزگرد
- ۵۲ - سخنرانی
- ۵۳ - درس - سخنرانی - کنفرانس
- ۵۳ - مسابقه
- ۵۳ - ادعیه (دعا خوانی)
- ۵۳ - تلاوت (قرآن)
- ۵۳ - مداحی
- ۵۴ - نوحه خوانی / مرثیه خوانی
- ۵۴ - روایت
- ۵۴ - قصه
- ۵۴ - نمایش
- ۵۴ - کارشناسی
- ۵۴ - نوار کاست
- ۵۵ - کارتریج
- ۵۵ - کارشناس
- ۵۵ - کارگردان
- ۵۵ - کارمند هماهنگی
- ۵۵ - کپی
- ۵۶ - کدینگ برآورد

۵۶	کر / آکابالا (آواز دسته جمعی)
۵۶	کنترل
۵۶	کنداکتور
۵۶	گزارشگر
۵۷	گفتار متن
۵۷	گوینده
۵۷	لبه‌ها و کانال
۵۷	لیدر تیپ
۵۸	مترجم
۵۸	متصدی ارتباطات
۵۸	متن
۵۸	مجری
۵۸	مدت برنامه
۵۹	موزیک متن
۵۹	موضوع برنامه
۵۹	ارزش‌های دفاع مقدس
۶۰	ورزش و تفریحات سالم
۶۰	اطلاعات عمومی
۶۰	معارف اسلامی
۶۰	تاریخی
۶۱	اقتصادی
۶۱	اجتماعی
۶۱	سیاسی
۶۲	علم و فن
۶۲	فرهنگی، هنری، ادبی

- فرهنگی / اجتماعی ۶۲
- مونیتور (بلندگو) ۶۲
- مهندس فنی استودیو ۶۳
- مهندسی صدا ۶۳
- میان برنامه ۶۳
- میز ترکیب کننده صدا (میکسر صدا) ۶۳
- میز صدا ۶۴
- میکروفون ۶۵
- ۱- میکروفون با سیم پیچ متحرک (دینامیک) ۶۵
- ۲- میکروفون الکترواستاتیک (خازنی) ۶۶
- ۳- میکروفون کریستالی ۶۶
- ۴- میکروفون نواری ۶۶
- ۵- میکروفون ذغالی ۶۷
- ۱- همه - راستا (کروی) ۶۷
- ۲- دوجتهی ۶۷
- ۳- کاردیوئید یا دلوار (یک راستا/یک جهته) ۶۷
- ۱- میکروفون شخصی ۶۸
- ۲- میکروفون دستی ۶۸
- ۳- میکروفون بی سیمی ۶۸
- ۴- میکروفون های گوشی دار (هدست) ۶۹
- ۵- میکروفون های دهانی ۶۹
- ۱- میکروفون های پایه زمینی ۶۹
- ۲- میکروفون های پایه رومیزی ۷۰
- ۳- میکروفون های آویز ۷۰
- ۴- میکروفون های بوم صدا ۷۰

۷۱ میکس
۷۱ میکسر
۷۱ نرخ دقیقه‌ای
۷۱ نظارت
۷۱ نظارت و ارزشیابی
۷۱ نویز
۷۲ نویسنده
۷۲ واحد سیار
۷۲ ویراستار
۷۴ هدف برنامه
۷۴ ۱- ارشادی - تربیتی
۷۴ ۲- اطلاعاتی - آموزش
۷۵ ۳- سرگرمی - تفریحی
۷۵ هزینه
۷۵ هزینه ساخت یک برنامه رادیویی
۷۷ منابع و مأخذ

مقدمه

بارها دیده شده، بین برنامه‌سازان، واژه‌هایی به کار می‌رود که با معانی حقیقی فاصله دارد و هر کسی به گونه‌ای آن را تفسیر می‌کند. براین اساس، در این مجموعه، مختصری از واژه‌های متداول در صدا با ارجاع به منابع مختلف گردآوری و تعریف شده که امید است بتواند به همه کسانی که به نوعی با برنامه‌سازی و رادیو در ارتباطند، یاری برساند. بر خود لازم می‌دانم از زحمات سرکار خانم فرشته رحمانی جهت ویرایش فنی و محتوایی و همچنین آقای جواد موحدی که تایپ این مجموعه را عهده‌دار شدند، تشکر و قدردانی نمایم.

عادل صادقی

Archives

آرشیو

محل نگهداری مواد چاپی و غیرچاپی (اعم از کتاب، روزنامه، عکس، نقشه، پوستر، فیلم، نوار صدا، صفحه، دیسکت فشرده و ...) به طور سازمان یافته و نیمه سازمان یافته به منظور گردآوری، سازماندهی، حفظ و بازیابی سریع و به موقع اطلاعات.

Digital Archive

آرشیو دیجیتال

مجموعه سامان یافته‌ای از مواد و منابع اطلاعاتی (دیداری، شنیداری و نوشتاری) که نگهداری و بازیابی آنها بر روی رسانه الکترونیکی و یا شبکه رایانه‌ای دیجیتال انجام می‌شود.

Archival

آرشیوی

به استفاده از آنچه قبلاً تولید شده (داخلی یا خارجی) با/بدون ادیت مجدد در درون یک برنامه یا به طور مستقل، گفته می‌شود.

آرشیویست/ کتابدار / Archivist/ librarian

فردی است که توانایی مجموعه‌سازی، انجام خدمات فنی و اداره آرشیو و کتابخانه را مطابق با اصول و استانداردهای علمی تعیین شده داشته باشد.

آرم / Logo

آرم می‌تواند به‌طور کلی به عنوان شناسه یک موضوع، مکان، سازمان، شبکه یا فعالیت تلقی گردد. در حوزه برنامه‌سازی، مجموعه‌ای سازمان‌یافته مرکب از عناصر صوتی و موسیقی با مدت زمان محدود است که به عنوان نشانه‌ای بر یک برنامه رادیویی تلقی می‌گردد و پخش آن یادآور برنامه موردنظر است.

آرم استیشن (نشانه ایستگاهی) / Arm Station

قطعه‌ای است کوتاه و آهنگین که در خلال آن، ایستگاه رادیویی به نحو توجه‌برانگیزی اعلام و گاه توصیف می‌شود و مقصود از پخش آن نیز بیشتر تأکید بر هویت مرکز پیام‌رسان و تداوم حضور آن در بین شنونده‌هاست. آرم استیشن یک قسم آرم و نشانه برای ایستگاه رادیویی یا تلویزیونی است که در فواصل کنداکتور روزانه به منظور شناساندن ایستگاه موردنظر به مخاطبان و جلب توجه آنان، پخش و تکرار می‌شود. آرم استیشن رادیویی از تلفیق برخی عناصر کلامی و آوایی ساخته می‌شود که براساس

مشخصه‌های مرکز پیام‌رسان و منطقه تحت پوشش آن انتخاب می‌شوند.

انواع آرم استیشن

الف) آرم استیشن با کارکرد اطلاع دهی

قطعه‌ای است که نام و هویت ایستگاه رادیویی را در کمترین عناصر کلامی و آوایی، بدون تأکید و مبالغه و با بیشترین بهره‌گیری از یک شعار رسانه‌ای یا یک عبارت توصیفی کوتاه و ظریف اعلام و یادآوری می‌کند.

ب) آرم استیشن با کارکرد تبلیغی (آنونس آرم استیشن)

قطعه‌ای است که عموماً به منظور افزایش حجم مخاطبان و جلب توجه هر چه بیشتر مردم به ایستگاه رادیویی ساخته می‌شود. یعنی کارکردی فراتر از اطلاع‌رسانی دارد.

آفیش

این واژه که با نام فرانسوی آن متداول است به مجموعه فرم‌هایی اطلاق می‌گردد که از سوی بخش هماهنگی برای واحدهای مختلف پشتیبانی به منظور تخصیص تجهیزات و منابع انسانی موجود در برآورد صادر می‌شود.

آنونس

قطعه برنامه کوتاهی که با استفاده از آیتم‌های هر برنامه، با کلام یا بدون کلام، به‌طور کاملاً موجز و مختصر و با هدف تبلیغاتی، برنامه را معرفی می‌کند.

آیتم **Item**

به بخش‌های مختلف تشکیل‌دهنده ساختار یک برنامه گفته می‌شود. مثل گفتار، گزارش، مصاحبه، میزگرد و ...

اتاق کنترل (فرمان) **Production control room**

اتاق فرمان که در ایران با لفظ فرانسوی آن یعنی «رژی» متداول است، قلب هر برنامه می‌باشد. این اتاق نزدیک به استودیو بوده و معمولاً از طریق یک پنجره شیشه‌ای به استودیو مرتبط است. اتاق فرمان در حقیقت، مرکز فرماندهی فعالیت‌های یک استودیوی رادیویی است که با فرمان تهیه‌کننده و به وسیله میز صدا کلیه برنامه‌ها تولید و یا جهت پخش توسط آنتن، فرستاده می‌شود. در ضمن صدای برنامه نیز از بلندگوهای داخل اتاق کنترل به گوش می‌رسد.

اجرا **Perfomance**

فعالیتی است برای توضیح وضعیت یا موقعیت، پیوند دادن برنامه‌های مختلف، ارائه اطلاعات و ... که توسط یک گوینده در زمان پخش برنامه‌ها و معمولاً به شکل زنده انجام می‌شود.

ادیت **Editing**

برش نوارهای صوتی (شامل کم‌کردن برخی واژه‌ها، جملات، تپق‌ها) و وصل مجدد آنها به منظور حذف قسمت خاصی از صداها یا ضبط‌شده روی نوار و یا اضافه نمودن قسمتی از یک نوار دیگر به نوار قبلی و یا فاصله‌گذاری بین

قسمت‌های مختلف یک نوار مغناطیسی صوتی به وسیله نوارهای غیرمغناطیسی (لیدر).

Editall ادیتال

وسیله‌ای که عمل برش نوار بر روی آن انجام می‌گیرد. روی هر ادیتال دو خط برش وجود دارد: برش مایل و برش عمودی. گفتارهای ساده را با قسمت عمودی و بقیه برنامه (اعم از موسیقی، ساند افکت و گفتارهایی که به همراه موسیقی و ساند افکت به گوش برسند) را با قسمت مایل برش می‌کنند.

Editor ادیتور

فردی است که مسئولیت کنترل و اصلاح نوارهای تولیدی (اعم از گزارش‌ها، پیام‌های تلفنی، بحث‌های کارشناسی و موسیقی‌های انتخاب‌شده) را، زیر نظر سردبیر/تهیه‌کننده برعهده دارد.

Programme Evaluator ارزشیاب برنامه

فردی است که عهده‌دار تعیین ارزش یا شایستگی برنامه رادیویی/تلویزیونی در مراحل طرح، تولید و پخش از جنبه طرح هدف‌ها در برنامه و انتقال پیام برنامه، با استفاده از روش‌های علمی باشد.

Evaluation ارزشیابی

عبارت است از دخالت و اقدام عملی به منظور هدایت و اصلاح روند فعالیت‌ها، طرح‌ها و برنامه‌ها.

ارزیاب پخش **Program Assesor**

فردی است که بتواند با آگاهی به شرایط سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه و با داشتن توانایی درک مسائل محتوایی و اجرایی برنامه‌ها، صلاحیت پخش برنامه‌ها را در راستای سیاست‌های سازمان صدا و سیما تشخیص دهد.

ارزیابی **Assessment**

عبارت است از فرایند مطالعه، مقایسه، تحلیل و قضاوت درباره فعالیت‌ها، طرح‌ها و برنامه‌ها براساس معیارها و شاخص‌های معین.

استریو **Stereo**

استفاده از کانال‌های راست و چپ برای نشان‌دادن عمق صدا.

استودیو **Studio**

استودیوی رادیویی، اتاقی است با ساختمان محکم که از نظر معماری و مصالح ساختمانی به گونه‌ای ساخته می‌شود که هیچ صدایی به درون آن نفوذ نکند. داخل استودیو را معمولاً از آجر و پوشش‌های مخصوص آگوستیک (ضد صدا) می‌پوشانند تا صدایی از آن منعکس نشود و صدای واقعی از طریق میکروفون به میز صدا واقع در اتاق فرمان برسد. استودیو محل ضبط برنامه است و در آن عواملی چون گوینده، کارشناس، مجری، افکتور و ... در پشت میکروفون

حضور می‌یابند و با هدایت تهیه‌کننده به اجرای برنامه می‌پردازند.

- استودیو محلی است برای اجرای برنامه‌ها و باید طوری طراحی شود که گنجایش وسایل لازم برای تولید برنامه و همچنین فضای کافی برای بازی بازیگران را داشته باشد. کف استودیو باید بدون شیب، هموار و در مقابل ارتعاشات مقاوم باشد. کف یکپارچه و محکم برای استودیو ضروری است تا هنگام قدم‌زدن بر روی آن صدا تولید نشود. روکش نهایی کف استودیو نباید لغزنده باشد و باید دارای پرداختی مات بوده و بتواند رنگ‌آمیزی پی‌درپی را به همراه شست و شو تحمل کند. دیوارهای استودیو باید به قدری ضخیم باشند که عایق صوتی مناسبی ایجاد کنند و همچنین باید از نظر آکوستیکی چنان پرداخت شوند تا زمان پس‌آوایی و کیفیت صوتی در استودیو قابل کنترل باشد.

درب‌های استودیو نباید صدا را از خود عبور دهد. به همین منظور معمولاً آنها را دوجداره می‌سازند. ارتفاع سقف استودیو بین ۲ تا ۴ متر متغیر است. وقتی برنامه‌ای در استودیو در حال ضبط یا پخش بر روی آنتن است یک علامت آگاهی‌دهنده که به صورت یک چراغ چشمک‌زن در بالای در ورودی استودیو است روشن می‌شود. در این هنگام ورود به داخل استودیو ممنوع است.

عموماً استودیوها را برحسب مساحت به سه دسته تقسیم می‌کنند:

الف) استودیو بزرگ (بیش از ۷۰ متر مربع)

با امکانات فنی زیاد و وسعت کافی برای ضبط برنامه‌های سرگرمی، تفریحی با حضور جمعیت زیاد و نمایش‌هایی با شخصیت‌های زیاد
شامل:

ضبط صوت	۵ دستگاه
میکروفون	۸ دستگاه
گرامافون / CD	۱ دستگاه
افکت ساز	۱ دستگاه
جعبه افکت	۱ دستگاه
اکو	۱ دستگاه
ضبط ۶ بانندی	۱ دستگاه
میز صدا	۱ دستگاه

ب) استودیو کوچک (کمتر از ۴۰ متر)

برای ضبط برنامه‌های کلامی مانند گفتار، سخنرانی، درس و یا برخی از مصاحبه‌ها و میزگردهای دو/سه نفره
شامل:

ضبط صوت	۳ دستگاه
میکروفون	۲ دستگاه
میز جلسه / میکسر	۲ دستگاه
گرامافون / CD	۱ دستگاه

ج) استودیو متوسط (۴۰ تا ۷۰ متر مربع)

برای ضبط برنامه‌های گروهی مانند مسابقات و سرگرمی با حضور جمعیت محدود و یا نمایش‌هایی با شخصیت‌های کم.

شامل:

ضبط صوت	۴ دستگاه
میکروفون	۳ دستگاه
گرامافون/ CD	۱ دستگاه
افکت ساز	۱ دستگاه
جعبه افکت	۱ دستگاه
اکو	۱ دستگاه

Sound Effect

افکت صوتی

به مجموعه صداهایی غیر از گفتار و موسیقی گفته می‌شود که افکتور با دراختیارگرفتن تجهیزات موجود در استودیو به چند صورت آن را تولید و ضبط کند. از افکت‌های صوتی برای تجسم شرایطی چون زمان، مکان، نوع کردار و کمک به رفع مشکلات بیان داستان و حتی برانگیختن احساسات استفاده می‌شود.

انواع افکت

Explanatory Effects

افکت‌های لفظی (بیانی)

هدف از ایجاد این افکت‌ها آن است که صدا همانگونه که انتظار می‌رود، شنیده شود. افکت صوتی شرکت‌پذیر (Assosiative) یا نمادین (Emblematic) گونه‌ای از افکت

لفظی است. این نوع افکت، با دیگر رویدادهای خاص در ذهن ما همراه می‌شود و به ما نشان می‌دهد که چه واقعه‌ای در حال رخ دادن است. سپس بار دیگر می‌توان از آن برای بازگشت سریع و آسان به مکان، زمان و یا اصل داستان استفاده کرد.

افکت‌های غیرلفظی **Unexplanatory Effects**

از این گونه اصوات برای بیان یک رویداد یا حادثه استفاده می‌شود بدون آنکه صدایی مشابه صدای اصلی در آن گنجانده شود، مثل صدای اشباح یا صدای کوسه ماهی‌هایی که از زیر آب عبور می‌کنند.

افکتور **Effector**

فردی است که با توجه به شناخت صدا و تأثیر کیفیت متفاوت آن، بتواند با استفاده از عوامل طبیعی و غیرطبیعی و با خلق و ایجاد صداهای گوناگون تجسم یک فضا را تحقق بخشد.

انعکاس **Reflection**

عملی است که در آن صدای گوینده یا صوت موسیقی، با حالت انعکاسی به گوش شنونده رسانده شود.

اکولایزر **Equalizer**

اکولایزر تن صدا را تغییر می‌دهد و این امکان را فراهم می‌کند که دامنه برخی از فرکانس صدا (اعم از کوتاه، کم، زیاد و متوسط) را تغییر دهید.

ام سی (MC) Master Of Control

MC به کنترل‌کننده اصلی و یا گوینده در حال اجرا اطلاق می‌شود و گوینده نقش هدایت‌کننده اصلی برنامه را برعهده دارد. مفهوم MC در قالب مدلی متناسب با نیازها و مأموریت‌های شبکه به‌عنوان روش اجرایی تحت نظارت یک سیستم فکری اجرایی، برنامه‌های زنده شبکه را به سمت اهداف ازپیش‌تعیین‌شده هدایت می‌کند. از اهداف این شیوه ایجاد انسجام و هماهنگی میان بخش‌های تولید، خبر و پخش، ایجاد وحدت موضوعی بین برنامه‌ها و ... می‌باشد.

بازیگر رادیو Radio Actor

فردی است که به یاری بیان و احساس، تجسم حالات و خصایص یک شخصیت را در ذهن شنونده ممکن می‌سازد.

باند بیناب بسامدی Band Frequency

مبدل امواج الکترومغناطیسی گروه معینی از طیف امواج صوتی، رادیویی، تلویزیونی و ...

برآورد Resource Planning

تخمین‌زدن و یا پیش‌بینی‌کردن منابع مورد نیاز برنامه‌سازی که توسط طراح برنامه اعلام و از سوی مدیر شبکه، مدیر اطلاعات و برنامه‌ریزی، مدیر پخش و پشتیبانی تولید و مدیر گروه بررسی می‌شود و طی آن مشخص می‌گردد که هر برنامه به چه تعداد نیروی انسانی و چه میزان منابع فنی و مالی نیاز دارد و حق‌الزحمه آنها براساس ردیف

برنامه چه میزان باید باشد. پیشنهاد این منابع از سوی برنامه‌ساز و تصمیم‌گیری نهایی به‌عهده مدیران ذکر شده است.

Cross Fade کراس فید

کاهش تدریجی سطح سیگنال یک منبع صوتی و درعین‌حال افزایش تدریجی سطح سیگنال منبع دیگر است، به طوری که سطح صدای نهایی همواره ثابت بماند.

Program برنامه

به مجموعه سازمان‌یافته پیام‌های رادیویی گفته می‌شود که با هدف تأثیرگذاری خاص روی گروه مشخصی از مخاطبان، تهیه و پخش می‌گردد.

Variety Program برنامه ترکیبی

به برنامه‌ای گفته می‌شود که بیش از دو قالب رادیویی داشته باشد.

Production program برنامه تولیدی

مجموعه‌ای از گفتار، موسیقی، نمایش، گزارش، مصاحبه و ... که با طراحی و پیش‌بینی‌های لازم، از قبل آماده، تدوین و بر روی نوار ضبط شده است.

Packaging Program برنامه چند بخشی

یک کار ترکیبی است که از دو یا چند قطعه، مثل یک مصاحبه و یک گزارش، چند مصاحبه به اضافه صدای صحنه گزارش، همراه با موسیقی و کارهای آرشیوی مربوط به یک

محور ترکیب می‌شود. هر قطعه شامل بخش‌های کوتاه ۲۰ تا ۴۰ ثانیه‌ای خواهد بود. بهترین کاربرد برنامه‌های چندبخشی وقتی است که خبرنگار نتواند به‌طور مستقیم (مثل مصاحبه، گزارش و یا مقاله) و ساده، موضوع را به مخاطب برساند یا محور و موضوع انتخاب‌شده چنان پیچیده است که شیوه‌های مستقیم پاسخگو نیست. درعین حال چنان گستردگی ندارد که بتوان از آن گزارشی مفصل تهیه کرد.

Sequence Magazine Program برنامه رشته‌ای مجله‌ای

گونه‌ای از برنامه رادیویی است که در آن کارشناس، به سؤالات مطرح‌شده پاسخ می‌گوید.

Live Program برنامه زنده

در این نوع برنامه، گفتار گوینده، موسیقی، گزارش و ... در همان لحظه عرضه از طریق فرستنده پخش می‌شود.

Like Magazine برنامه مجله‌ای

عبارت است از شکل عرضه برنامه که از نظر موضوع دارای چندین محور بوده و در ارائه محتوای آن از ترکیب چندین فرم ساده (غیرترکیبی) استفاده شود.

Anthology برنامه جنگ

عبارت است از شکل عرضه برنامه‌ای که از نظر موضوع دارای محور واحد بوده و در ارائه محتوای آن از ترکیب چندین فرم ساده (غیرترکیبی) بهره گرفته می‌شود.

Bobine **بوبین (قرقره)**

از این وسیله برای ذخیره و نگهداری برنامه (نوارهای صدای مغناطیسی) استفاده می‌شود. قرقره یا بوبین را درعین سادگی می‌توان یکی از مهم‌ترین وسایل موردنیاز برنامه‌سازی به‌شمار آورد. گنجایش ذخیره برنامه در حلقه را با مقیاس فیت نشان می‌دهند که استاندارد پذیرفته‌شده بوبین به قرار ۶۰۰، ۱۲۰۰ و ۲۴۰۰ فیت می‌باشد.

Boom **بوم**

وسیله‌ای است که در برخی استودیوهای صدا برداری کاربرد دارد. این وسیله مجهز به بازویی است که میکروفون در انتهای آن نصب شده و به هنگام کار می‌تواند امکان جابجایی میکروفون در جهات گوناگون به‌وجود آورد. ضمن اینکه برای دریافت بهتر صدا، باید فاصله نزدیکی با بازیگر داشته باشد.

Eraser/Rubber **پاک شو**

نوارهایی که به دلایلی محتویات آنها بعد از طی مدت زمانی پاک شده و مورد استفاده مجدد قرار می‌گیرند.

Program File **پرونده برنامه**

پرونده برنامه دربرگیرنده کلیه اطلاعات ثابت و متغیر مربوط به یک برنامه از جمله شناسنامه، پیش برآورد، برآورد، طرح برنامه و سایر فرم‌هاست. برای هر برنامه (اعم از مستمر/ویژه) یک پرونده تشکیل می‌گردد.

پرونده برنامه‌های رادیویی توسط واحد اطلاعات و برنامه‌ریزی، پس از دریافت مجوز ساخت برنامه و صورت جلسه مربوطه در شورای طرح و برنامه در اختیار گروه برنامه‌ساز قرار می‌گیرد. پس از صدور مجوز ساخت برنامه و براساس مصوبات شورای طرح و برنامه، گروه برنامه‌ساز اقدام به تکمیل شناسنامه برنامه و سپس پیش‌برآورد هزینه آن می‌نماید.

پژوهشگر **Researcher**

فردی است که براساس روش‌های علمی نتایج حاصل از تحقیقات خود را به منظور ساخت برنامه‌های رادیویی عرضه کند.

پل زدن **Connection**

اصطلاحی است که ارتباط میان بخش‌های مختلف یک نوشته رادیویی را توصیف می‌کند. برای این کار در هر بخش از نوشتار، باید اشاره کوتاهی به مطلب پیشین کرد. اگر بدون اشاره به مطلب پیشین، آن را در پاراگراف بعد ادامه دهیم ممکن است موسیقی پخش‌شده میان مطالب قبلی و مطلب جدید سبب شود ارتباط شنونده با موضوع برنامه ضعیف و یا حتی قطع شود.

تغییر سرعت **Vari-Speed**

با تأثیرگذاری مستقیم بر روی سرعت ضبط و پخش نوار یا برگرداندن معکوس نوار می‌توان صدا را زیرتر و یا بم‌تر

پخش کرد. این فرایند سبب بیشترشدن یا کمترشدن صوت پخش می‌شود.

Talk Back تاک بک

ارتباط صوتی به وسیله میز صدا از اتاق فرمان به استودیو.

Broadcast Securing تأمین پخش

پرکردن فواصل زمانی بین برنامه توسط عوامل شیفت پخش با منابعی چون موسیقی، کلام، پیام‌های بازرگانی و ... گاهی نیز ممکن است برنامه‌ای بنا به دلایلی به مرحله پخش نرسد؛ در این صورت به منظور خالی‌نماندن آنتن، عوامل شیفت پخش فاصله زمانی به‌وجودآمده را پر می‌کنند.

Research تحقیق

عبارت است از جستجو، طرح سؤال، تعمق و یافتن جواب در امری که ناشناخته مانده است. کسی که جستجو را انجام دهد محقق نام دارد و هر عاملی که بتواند در شناخت مجهول کمک کند منبع تحقیق نام می‌گیرد.

Backing Track تراک / لبه

قطعه‌ای از پیش ضبط‌شده صوتی که تکنواز می‌تواند از طریق گوشی آن را بشنود و اجرای خود را به آن بیفزاید.

Blending ترکیب صداها

ترکیب چند صدای مختلف که با هم در یک زمان پخش می‌شود. این صداها ممکن است، موسیقی، مکالمه، افکت و یا ترکیب هر سه باشد.

Holidays

تعطیلات

از آنجایی که در مورد برنامه‌های زنده روز پخش یک برنامه در روزهای تعطیل و یا خاص بر هزینه برآورد شده آن برنامه تأثیرگذار است، لذا برابر صورتجلسه شماره ۲۲۲ شورای مدیران اطلاعات و برنامه‌ریزی انواع تعطیلات به شرح زیر است:

نوع ۱:

- لحظه تحویل سال (اول فروردین)
- سیزده فروردین
- عاشورا
- عید سعید فطر

نوع ۲:

- روزهای دوم لغایت چهارم فروردین
- تاسوعا
- ۱۲ فروردین
- نیمه شعبان
- ۲۱ رمضان
-

نوع ۳:

- عید قربان
- عید غدیر خم
- رحلت امام خمینی(ره)

- ۱۵ خرداد
- اربعین حسینی
- رحلت حضرت پیامبر(ص) و شهادت امام حسن(ع)
- شهادت امام جعفر صادق(ع) و شهادت امام رضا(ع)

نوع ۴:

- جمع‌ها

نوع ۵:

- روز پنج‌شنبه (ساعت ۲۲ تا ۶ صبح روز بعد)

تعهدات تولید **Production Commitments**

میزان تولیدی است که یک حوزه برنامه‌ساز موظف است در طی یک دوره زمانی معین بدان عمل نماید. تعهدات تولید براساس پیش‌بینی تولید معین می‌شود. به عبارتی پس از آن که با در نظر گرفتن سیاست‌ها، امکانات و منابع، پیش‌بینی تولید به تصویب مراجع ذیربط رسید، نام تعهدات تولید را به خود می‌گیرد و بر مبنای آن بودجه برنامه‌سازی محاسبه می‌شود.

تنظیم‌کننده نمایشنامه رادیویی **Script writer**

فردی است که ضمن شناخت اصول دراماتیک رادیویی توانایی تبدیل متون داستانی و یا نمایشی را به نمایشنامه رادیویی داشته باشد.

برنامه تنظیمی **Balance**

اعمال تنظیمات محدود، در برنامه‌های از پیش ساخته شده

مثل تنظیم مدت پخش، حذف مناسبت و ... به منظور آماده‌کردن برنامه برای پخش مجدد.

Rozer تیغ ادیت

برای برش نوار در هنگام ادیت کاربرد دارد.

Producer تهیه‌کننده

فردی است توانا که با شناخت از رسانه و جامعه مخاطبان و با بهره‌گیری از دانش، فن و هنر و با بهره‌برداری مناسب از امکانات و منابع و طراحی مناسب، با تصمیم‌گیری، ساخت انواع برنامه‌های رادیویی را مدیریت نماید.

Producer And Editor –In-Chief تهیه‌کننده/ سردبیر

فردی است که با شناخت از رسانه و جامعه مخاطبان و با بهره‌گیری از دانش، فن و هنر و با بهره‌برداری مناسب از امکانات و منابع و طراحی مناسب، ساخت انواع برنامه‌های رادیویی را مدیریت نماید.

Making Type تیپ‌سازی (صدا/اجرای)

به شخصیت‌هایی گفته می‌شود که گوینده یا مجری با تغییر حالت صدا، آنها را می‌سازد. در این کار معمولاً بر نکته‌های کلامی یا عادت‌های گفتاری گروه‌های خاصی از اجتماع تأکید می‌شود.

Teaser تیزر

به قطعه برنامه کوتاهی اطلاق می‌شود که برای معرفی

کالا/خدمات و یا محصولی با هدف تبلیغاتی ساخته می‌شود.

تیک Take

برداشت ضبط‌شده یک قطعه صوتی است. به‌طور معمول از هر قطعه صوتی چندین برداشت ضبط می‌شود و در نهایت بهترین برداشت پذیرفته می‌شود.

جلسه بازیگری Acting Session

هر جلسه بازیگری یا کارگردانی رادیویی عبارت است از نشستی چهار ساعته جهت تمرین و ضبط برای یک نمایش الف یا مجموع چند قطعه کوتاه نمایشی.

تعداد جلسات تمرین و ضبط برای نمایش نوع الف

ردیف	عنوان	تعداد جلسات تمرین و ضبط	تعداد پرسونل (حداکثر)
۱	تک قسمتی ۳۰ دقیقه ای	۳-۵	۸
۲	تک قسمتی ۴۵ دقیقه ای	۵-۷	۸
۳	تک قسمتی ۶۰ دقیقه ای	۶-۸	۱۰
۴	دو قسمتی ۳۰ دقیقه ای (۶۰ دقیقه)	۶-۸	۱۰
۵	سه قسمتی ۳۰ دقیقه ای (۹۰ دقیقه)	۷-۹	۱۲
۶	چهار قسمتی ۳۰ دقیقه ای (۱۲۰ دقیقه)	۸-۱۱	۱۵
۷	۵ قسمتی ۳۰ دقیقه ای (۱۵۰ دقیقه)	۱۰-۱۵	۱۸

تعداد جلسات تمرین و ضبط برای نمایش نوع ب

تعداد پرسوناژ (حداکثر)	تعداد جلسه	مجموع قطعات نمایش	ب.ج.ب
۴-۶	۱-۲	۱۵-۲۰	۱
۶-۸	۱-۲	۲۰-۴۰	۲
۸-۱۲	۲-۳	۴۰-۶۰	۳

Edit paste

چسب ادیت

این چسب مشابه نوار چسب اسکاچ می‌باشد. عرض چسب ادیت با عرض نوار ریل برابر است و وقتی درست چسبانده شود از لبه‌های نوار تجاوز نمی‌کند. مورد استفاده این چسب هنگامی است که بعد از برش نوار بخواهیم دو سر آن را به هم بچسبانیم.

Preserver

حفظ شو

نوار برنامه‌هایی که بنا به دلایلی نگهداری آنها در آرشیو ضروری است.

Loop

حلقه

«حلقه» پخش مداوم یک قطعه صوتی در طول یک برنامه به ترتیبی که با رسیدن به انتهای قطعه مجدداً از ابتدا پخش شود را گویند. برای نمونه جهت ساختن یک قطعه صوتی به صورت Loop در نوارهای صدای مغناطیسی با اتصال دو سر ابتدا و انتها و پخش آن یک Loop ایجاد می‌شود.

News

خبر

روایتی عینی از رویدادها که دارای یک یا چند ارزش اطلاع‌رسانی بوده و احتمالاً تحت تأثیر عوامل درون‌سازمانی و برون‌سازمانی پرداخته شده باشد.

CD player

دستگاه CD player

CD player دستگاهی است که برای پخش صدا از دیسک‌های فشرده (CD) استفاده می‌نماید. این دستگاه‌ها براساس فناوری دیجیتال کار می‌کنند و منابع صوتی (Audio) ذخیره‌شده روی CD را تبدیل به سیگنال‌های آنالوگ صوتی می‌نمایند. همانگونه که تقسیم‌بندی براساس Track انجام می‌گیرد، هر CD چندین Track دارد و ظرفیت آن معمولاً ۶۰ تا ۸۰ دقیقه است.

Tape player

دستگاه تپ

دستگاهی است برای ضبط و پخش نوارهای مغناطیسی ریل صدا.

SNG

دستگاه سیار

برای ارسال گزارش‌های زنده، پخش مستقیم مراسم‌ها و مسابقات، از دستگاه بی‌سیم‌ی که در داخل خودروهای ویژه نصب شده است کمک می‌گیرند. این دستگاه که در واقع خودرویی بزرگ و مجهز است به محل موردنظر اعزام می‌شود و نیاز به نیروی برق شهر هم ندارد. دستگاه SNG یا واحد سیار قادر است گزارش‌های رادیویی را به‌وسیله

آنتن‌های مخصوص به واحد پخش رادیو ارسال کند تا از آنجا به آنتن اصلی هدایت و منطقه موردنظر تحت پوشش قرار گیرد.

دستگاه موسیقی Slide Music

دستگاه موسیقی به معنی روش، نوع، نوبت، قانون و قاعده است.

پسوندها (گاه): محل استقرار فواصل (مسندها، آهنگ و نغمه‌ها) بر روی تارها و دسته آلات موسیقی است. دستگاه نسبت به موسیقی، مثل عروض نسبت به شعر است.

دستگاه‌ها

- **چهارگاه:** حماسی است، مثل زنگ سلام صبحگاهی (سلام علیکم)
- **سه‌گاه:** حماسی و مهربان است، مثل تصنیف «ناز لیلی» با صدای استاد شجریان
- **ماهور:** شاد و دست‌افشان است، مثل آهنگ تصنیف «مرغ سحر»
- **همایون:** با طمأنینه و باوقار است، مثل تصنیف «تو ای پری کجایی»، با صدای استاد قوامی
- **شور و دشتی:** احساسی و عاطفی است، مثل «نیلوفرانه» با صدای آقای افتخاری
- **راست پنج‌گاه:** باصلابت و دارای استواری است، مثل «آمد بهار ای عاشقان» با صدای آقای افتخاری

- **نوا:** عرفانی و معرفتی است، مثل تصنیف «جان جهان» با صدای استاد شجریان

Wage **دستمزد**

هزینه‌ای که جهت انجام فعالیت‌های برنامه‌سازی پرداخت می‌شود.

پرداخت هزینه به نیروی انسانی برنامه‌ساز را هزینه مستقیم و سایر هزینه‌های ساخت برنامه (غیر از مواد و هزینه نیروی انسانی) را هزینه سربار گویند؛ مانند هزینه‌های مربوط به تعمیر و نگهداری تجهیزات فنی، مواد مصرفی (غیر از نوار ریل)، هدایا، جوایز، پذیرایی، حمل و نقل و ...

Assistant producer **دستیار تهیه**

فردی است که در کلیه مراحل تهیه برنامه با تهیه‌کننده همکاری دارد.

Rack **رَک**

محفظه‌ای است چوبی یا فلزی با عرض استاندارد ۱۹ اینچ که برای نصب تجهیزات مختلف صوتی در اتاق فرمان استفاده می‌شود.

Ramie **ردیف**

مجموعه موسیقی مقامی قدیمی و متشکل از لحن‌های طبقه‌بندی شده شامل: دستگاه، آواز، نغمه، گوشه، تیکه، کرشمه، چهار مضرب، رنگ و غیره است.

Reel Tape

نوار ریل

پر استفاده‌ترین ماده مصرفی در برنامه‌سازی به شیوه آنالوگ است و برای ضبط صدای برنامه مورد استفاده قرار می‌گیرد. عملکرد نوار ریل مشابه نوار کاست است اما عرض آن از نوار کاست بیشتر است و تنها یک طرف آن دارای خاصیت مغناطیسی است. به عبارت دیگر روی یک طرف آن می‌توان صدا ضبط کرد و به همین دلیل نوارهای ریل را می‌توان ادیت کرد.

نوارهای ریل ۳ نوعند:

- ۶۰۰ فیت (اصطلاحاً F) که اگر با دور $7\frac{1}{2}$ اینچ بر ثانیه ضبط و پخش شود ۱۵ دقیقه طول می‌کشد.
 - ۱۲۰۰ فیت (اصطلاحاً A) که اگر با دور $7\frac{1}{2}$ اینچ بر ثانیه ضبط و پخش شود ۳۰ دقیقه طول می‌کشد.
 - ۲۴۰۰ فیت (اصطلاحاً KL) که اگر با دور $7\frac{1}{2}$ اینچ بر ثانیه ضبط و پخش شود ۶۰ دقیقه طول می‌کشد.
- نوار ریلی که برای اولین بار در ضبط یک برنامه مورد استفاده قرار می‌گیرد اصطلاحاً «نوار خام» نامیده می‌شود. در مقابل، «نوار پاک» به نواری گفته می‌شود که حداقل یکبار روی آن برنامه‌ای ضبط شده و سپس به وسیله دستگاه خاصی که ایجاد حوزه مغناطیسی می‌کند محتویاتش پاک شده است. از نوارهای خام برای ضبط برنامه‌های نمایشی و یا برنامه‌هایی که بنا به دلایلی نگهداری آنها در آرشیو ضروری است استفاده می‌شود.

از نوارهای پاک برای ضبط ارتباطات تلفنی، کارشناسی و یا تست صدا استفاده می‌شود. از نگاهی دیگر نوار برنامه‌هایی که قرار است در آرشیو نگهداری شود را «**حفظ شو**» و نوارهایی که بنا به دلایلی محتویات آنها بعد از طی مدت زمانی پاک‌شده و مورد استفاده مجدد قرار می‌گیرند را «**پاک شو**» می‌نامند. «**نوار شاهد**» نوار ریلی است که برای ضبط برنامه‌هایی که به صورت زنده پخش می‌شوند مورد استفاده قرار می‌گیرد. کیفیت آن نسبت به نوارهای ریل معمولی پائین‌تر است.

Standard language

زبان معیار

زبان رسمی و فرهنگی کشور است. زبانی است که در مدارس، دانشگاه‌ها، روزنامه‌ها و برنامه‌های درسی با آن تکلم می‌کنند یا می‌نویسند.

انواع زبان

مثال	انواع کاربردی		
گریز گرفت / هزیمت کرد	ادبی مهجور	زبان ادبی	زبان نوشتار
به هزیمت رفت	ادبی متداول		
با به گریز نهاد/ راه گریز در پیش گرفت/ فرار را بر قرار اختیار کرد/ هزیمت ز میدان غنیمت شمرد/ و ...	دبی مصنوع (نثر شاعرانه، استعاره، موزون، مسجع و ...)		
گریخت	زبان مهذب	زبان رسمی	
_____	زبان علمی، تخصصی، حرفه ای و ...		
مثنواری شد	زبان اداری، قضایی، تجاری و ...		
فرار کرد	زبان معیار		
در رفت / جا خالی کرد	زبان روزمره (زبان محاوره/ زبان متداول)	زبان عامیانه	
جیم شد/ قاچاق شد/ زد به چاک/ دک شد..	مرتبۀ ۱ (زبان عامیانه در معنای متداول آن)		
فلنگ را بست / غزل جیم را خواند/ فرار را دمش داد/ زد به چاک محبت/ حبّ جیم را خورد	مرتبۀ ۲ زبان جاهلی (لاتی/ چاله میدانی)		

Structures

ساختار

شکل نهایی ساخت یک برنامه رادیویی است که از یک یا چند فرم/قالب تشکیل می‌شود.

انواع ساختارهای رادیویی

ساختارهای رادیویی به لحاظ ترکیب قالب‌ها و فرم‌های

رادیویی به دو گروه تقسیم می‌شوند:

الف - ساختارهای ساده Simple Structure

ساختارهایی هستند که از یک قالب رادیویی تشکیل شده باشند. مثل گفتار، گزارش، مصاحبه، میزگرد، سخنرانی و کارشناسی - درس.

ب - ساختارهای ترکیبی Serial Structure

ساختارهایی هستند که بیش از دو قالب رادیویی داشته باشند.

ساختارهای ترکیبی، خود به دو دسته ترکیبی نمایشی و ترکیبی غیرنمایشی تقسیم می‌شوند:

الف - ساختار ترکیبی نمایشی: ساختارهایی هستند که بیش از یک فرم دارند و یکی از این فرم‌ها نمایش است.

ب- ساختار ترکیبی غیرنمایشی: ساختارهایی هستند که بیش از یک فرم دارند و در آنها از قالب نمایش استفاده نمی‌شود.

«از آنجایی که نظام پرداخت دستمزد بر مبنای طبقات چهارگانه (الف، ب، ج و د) طیف نامحدود و قابل تفسیری را ایجاد می‌کند، لذا به منظور نزدیک‌تر شدن نرخ‌دهی برنامه‌های رادیویی به حالت واقعی‌تر و مطلوب‌تر تعیین نرخ دستمزد بر پایه نوع قالب‌های اجرا و ساختار برنامه انجام می‌گیرد».

انواع ساختارهای رادیویی در شکل‌های زیر طبقه‌بندی می‌شود:

نمایش

ترکیبی نمایشی

کلامی - پیامی - روایی - آوایی

کلامی - پیامی

کلامی - روایی

کلامی - آوایی

پیامی - روایی

آوایی - روایی

آوایی - پیامی

کلامی

پیامی

روایی

آوایی

قالب‌های ۱۵ گانه رادیویی در ۱۲ گروه ساختاری تحت عنوان‌های بالا دسته‌بندی می‌شوند. این شیوه اولاً تعریف برنامه‌ها و نوع آنها را ساده‌تر خواهد کرد و ثانیاً طیف نامحدود و قابل تفسیر طبقات (الف، ب، ج و د) را به گروه‌بندی قابل دسترس تبدیل خواهد نمود.

جدول تشخیص ساختار و طبقات ۴ گانه

طبقة	ساختار	قالب‌های اجرا
الف	نمایش	نمایش
ب	ترکیبی نمایشی	تمامی قالب‌های اجرا به اضافه قطعه نمایش
ج	کلامی - پیامی	گفتار، سخنرانی، درس، گزارش، مصاحبه، میزگرد و کارشناسی

گفتار، سخنرانی، درس، روایت و قصه	کلامی - روایی	
گفتار، سخنرانی، درس، تلاوت، مرثیه، مداحی، ادعیه، تواشیح و موسیقی	کلامی - آوایی	
گزارش، مصاحبه، میزگرد، کارشناسی، روایت و قصه	پیامی - روایی	
گزارش، مصاحبه میزگرد، کارشناسی، تلاوت، مرثیه، مداحی، ادعیه، تواشیح و موسیقی	پیامی - آوایی	
تلاوت، مرثیه، مداحی، ادعیه، تواشیح، موسیقی، روایت . قصه	آوایی - روایی	
تلاوت، مرثیه، مداحی، ادعیه، تواشیح، موسیقی، گزارش، مصاحبه، میزگرد و کارشناسی	آوایی - پیامی	
همای قالب ها به جز نمایش و قطعه نمایشی	کلامی - پیامی - روایی - آوایی	
گفتار، سخنرانی و درس	کلامی	د
گزارش، مصاحبه، میزگرد و کارشناسی	پیامی	
روایت و قصه	روایی	
تلاوت، مرثیه، مداحی، ادعیه، تواشیح و موسیقی	آوایی	

Editor

سردبیر

فردی است مطلع از رسانه و جامعه که با بهره‌گیری از دانش و خلاقیت و به‌کارگیری عناصر مؤثر در انتقال پیام،

طراحی و تدارک محتوای انواع برنامه‌های رادیویی را برعهده دارد.

سمفونی کلاسیک Classic Symphony

سمفونی در زبان یونانی به معنای رسایی و هماهنگی است. سمفونی به اثر بزرگی اطلاق می‌شود که برای ارکستر سمفونیک نوشته می‌شود.

سمفونی، اثری طولانی و عظیم است که اغلب از ۲۰ تا ۴۵ دقیقه به طول می‌انجامد و در آن رنگ‌های صوتی و دینامیک ارکستر کلاسیک تمام و کمال به کار گرفته می‌شوند. سمفونی کلاسیک به طور معمول دارای چهار موومان است (قطعه‌ای که به تنهایی کامل و مستقل، اما بخشی از یک اثر بزرگ‌تر است) که تضادهای تمپو (سرعت اجرای موسیقی) و حالت در آنها، احساس‌هایی بسیار گوناگون را برمی‌انگیزد. روال موسوم موومان‌های سمفونی چنین است:

- موومان تند، پرتوان و دراماتیک
- موومان کند تغزلی
- موومان رقص‌گونه
- موومان تند پایانی که حالتی درخشان یا قهرمانی دارد.

Idea سوژه

ایده، فکر، ذهنیت و دورنمای اصلی تشکیل‌دهنده بسته‌های پیام و برنامه‌های رادیویی است. این واژه اگر چه در ازای Subject در زبان‌های فرانسه و انگلیسی به کار آمده، با این همه کاربرد آن در بیشتر موارد بر واژه Idea منطبق است.

واژه «سوژه» جدا از کاربرد آن در برابر واژه Idea گاه برای اشاره به موضوع یا شخصیتی در داستان و گاه برای اشاره به طبقه مضمونی که ایده برنامه بدان مربوط می‌شود (سوژه دینی و ...) به کار می‌رود.

Compact Disk

سی‌دی

CD به دیسکی کوچک و براق، حاوی اطلاعات دیجیتالی رمزی‌شده (معمولاً سیگنال‌های صوتی) گفته می‌شود که قابلیت خواندن اطلاعات آن با استفاده از اشعه لیزر میسر است.

معمولاً از CD به عنوان یک ماده اولیه مصرفی دو استفاده اصلی می‌شود:

- به عنوان ماده‌ای برای ذخیره اطلاعات که در این حالت CD جایگزین نوار ریل می‌شود.
- به عنوان یک ماده مصرفی برای ذخیره و نگهداری اطلاعات که در این حالت برنامه‌هایی که بر روی نوار ریل گرامافون و ... ضبط شده‌اند برای حفظ کیفیت صوتی آنها روی CD ذخیره و نگهداری می‌شوند. از آنجایی که اطلاعات به صورت دیجیتال روی CD ذخیره می‌شوند لذا ادیت آن نیز به وسیله نرم‌افزارهای گوناگونی است. فرمت متداولی که منابع صوتی (کلام، موسیقی، افکت و ...) را تحت آنها می‌توان روی CD ذخیره و نگهداری نمود، فرمت Track است. مهم‌ترین مشخصه این فرمت یک به یک بودن

زمان منبع صوتی با زمان قابل ذخیره‌شده روی CD است، به این معنی که هیچ‌گونه فشرده‌سازی و یا تغییری در فرایند تبدیل صورت نمی‌گیرد. از سایر فرمت‌هایی که منابع صوتی تحت آنها روی CD ذخیره می‌شوند، Real audio و mp3 است که هر یک ویژگی‌های خاص خود را دارا هستند. ظرفیت‌های متداول CD، ۶۵۰ و ۷۰۰ مگابایت است. مدت زمان صدای ضبط‌شده روی CD بستگی به ظرفیت آن و فرمت انتخابی برای ذخیره صدا دارد.

شبکه Network

اطلاق شبکه به هر یک از کانال‌های رادیویی، یا تلویزیونی بیشتر تحت تأثیر واژه حوزه فنی است، زیرا شبکه‌ای از فرستنده‌های مختلف، پوشش هر یک از این کانال‌ها را برعهده دارد.

در صورتی که بیشتر لفظ شبکه شامل چندین کانال رادیویی و یا تلویزیونی است که زیر پوشش یک مؤسسه و یا یک سازمان قرار دارد. از این منظر شبکه سراسری در حال حاضر شامل ده کانال رادیویی است که در سراسر کشور پخش می‌شود.^۱

صدا Sound (Audio)

موج یا امواجی که ناشی از ارتعاش، جابه‌جایی و تغییرات

۱. شامل رادیو جوان، فرهنگ، گفت‌وگو، پیام، معارف، قرآن، ایران، صدای آشنا، سلامت و ورزش.

فشار مولکول‌های هوا می‌باشد. این امواج که نامرئی هستند وقتی به گوش برخورد می‌کنند، به صورت صدا یا صوت، درک و شنیده می‌شوند.

صدا همچنین دربرگیرنده و منتقل‌کننده معناست. صدا تصورات دیداری ما را شبیه‌سازی می‌کند و تصاویر دیداری را در ذهن و افکارمان می‌آفریند.

انواع صدا عبارت‌اند از: کلام، افکت‌های صوتی، موسیقی و آمبیانس.

صدابردار **Sound Recordist**

فردی است که ضمن شناخت کیفیت هنری صدا، توانایی خلق صدایی با کیفیت مناسب را داشته باشد.

ضبط دوگانه **Double Records**

در این شیوه از مدل سر انسان (Firtz) که با دو گوش خود می‌شنود الگوگیری شده، به گونه‌ای که در هر گوش مدل یک میکروفون قوی تعبیه شده است. این شیوه بسیار جهت‌دار است، به این معنی که برای دستیابی به مکان‌یابی دقیق منابع صوتی در صدای پخش شده، باید به وسیله گوش‌ی به صدای پخش شده گوش داد.

ضبط صوت خبرنگاری **Reporting Recorder**

یکی از وسایل مورد استفاده گزارشگران است. این دستگاه حساسیت زیادی در ضبط صدا دارد. در برنامه‌سازی، نوار ضبط‌شده پس از ادیت در برنامه مورد استفاده قرار

می‌گیرد. هم‌اکنون انواع دیجیتالی این‌گونه ضبط‌صوت‌ها در دسترس است که بی‌نیاز از کاربرد نوار می‌باشد.

Magnetre Tape Recorder ضبط صوت مغناطیسی

ضبط صوت جزء تجهیزات اساسی برای ساخت برنامه رادیویی است. معمولاً سه نوع ضبط‌صوت مغناطیسی به کار می‌رود: ریل، کارت‌ریج و کاست. این سه نوع ضبط صوت، امکانات مختلف و متنوعی را برای ضبط فراهم می‌کند. به طور معمول در رادیو از ضبط صوت ریل استفاده می‌شود.

Program Classes طبقات برنامه

در تعریف سازمان، طبقه برنامه، تقویم ریالی تمام منابع مورد استفاده در فرم پیش‌بینی (برآورد) و هزینه تمام‌شده آن با دامنه‌های متفاوت است، چرا که تولید هر برنامه نیازمند بهره‌جویی از نیروی انسانی کارآمد و خلاق، تجهیزات، امکانات، وسایل، افکت، فضا، مکان و ... همچنین عرضه هنرمندانه و بهره‌گیری از شیوه‌های پیشرفته می‌باشد. روشن است که هرچه پیچیدگی عوامل برشمرده بیشتر و فراگرد تولید، از اندیشه تا محصول نهایی زمان برتر باشد، هزینه‌ها افزون‌تر و در نتیجه قیمت تمام‌شده بیشتر و طبقه برنامه بالاتر خواهد بود. اما هرگز این بدان معنا نیست که کیفیت یک اثر در طبقات زیرین لزوماً پایین‌تر از کیفیت تولید در طبقات بالاتر است.

طبقات برنامه نمود بارز معماری هر برنامه است که از ترکیب مصالح و عناصر سه‌گانه در نیروی انسانی، منابع مالی

و منابع تجهیزاتی و مواد مصرفی شکل می‌گیرد و در واقع مفاصل استخوان‌بندی برنامه را تشکیل می‌دهد. بر این پایه و اساس، پیام هم به عنوان روح و هم به عنوان نما، شکل و شمایل و قالب خود را بر پایه یک زیربنای فکر پیدا کرده، با توجه به محتوا، هدف، مخاطب و ویژگی‌های او به برنامه تبدیل می‌شود.

طبقه برنامه رادیویی بیانگر میزان، نوع و نحوه به‌کارگیری منابع (نیروی انسانی، تجهیزات، مواد، پول و ...) در جهت تهیه آن برنامه براساس محتوای موردنظر و با استفاده از فرم‌های مناسب رادیویی در مدت‌زمان معین می‌باشد.

انواع طبقات

Class A

طبقه الف

برنامه‌ای در طبقه «الف» قرار می‌گیرد که ضمن انتخاب و بهره‌گیری صحیح از نیروی انسانی، تجهیزات و دیگر منابع موردنیاز، از نظر محتوا و فرم، دارای ویژگی‌های خاص بوده و نیاز به خلاقیت هنری و نوآوری به طور خاص داشته و صرفاً در فرم نمایشنامه عرضه گردد.

Class B

طبقه ب

برنامه طبقه «ب» برنامه‌ای است که ضمن به‌کارگیری مناسب از منابع، از نظر محتوا و فرم، ترکیبی بوده و در تهیه آن حداقل از شش فرم ساده (غیرترکیبی) به اضافه قطعات نمایشی استفاده شود.

طبقه ج Class C

برنامه‌ای از طبقه «ج» تلقی می‌شود که ضمن بهره‌گیری مناسب از منابع در ارائه محتوای موردنظر از ترکیب حداقل سه فرم ساده (مثل گزارش، گفتار، مصاحبه و ...) برخوردار باشد.

مثال: مسابقه رادیویی با حضور شرکت‌کننده، میزگرد مستقل، ترکیبی ساده، گزارش مستقل، مستند گزارشی.

طبقه د Class D

برنامه‌ای است که از ساده‌ترین امکانات در ارائه محتوا بهره می‌گیرد و شامل گفتار و موسیقی است. با توجه به نحوه استفاده از فرم، محتوا و کیفیت تهیه برنامه در جداول نرخ دستمزد هر یک از طبقات الف، ب، ج و د به شکل جزئی‌تر تقسیم شده‌اند که برای طبقه ب و ج سه شکل و برای طبقه د، دو شکل وجود دارد.

ب ۱	مسابقه حضوری ضبط شده / قطعه نمایشی کمتر از ۳۰ دقیقه
ب ۲	مسابقه حضوری با تماشاگر و قطعات نمایشی کوتاه به میزان زیاد (حداقل ۷۰٪) / ۴ قالب + قطعه نمایشی
ب ۳	شش فرم ساده غیر ترکیبی و قطعات نمایشی به مدت ۲۰-۱۵ دقیقه
ج ۱	بیش از ۳ فرم ساده رادیویی مثل گفتار، گزارش، کارشناسی
ج ۲	۴ فرم ساده رادیویی
ج ۳	بیش از ۵ فرم ساده رادیویی
د ۱	۲ فرم ساده رادیویی مثل گفتار و موسیقی
د ۲	۳ فرم ساده رادیویی مثل گفتار، موسیقی و درس

طرح **Program Statement**

طرح عبارت است از نوشته خلاصه‌شده درباره یک سوژه یا موضوع که قابلیت پردازش در قالب یک برنامه رادیویی را دارد. معمولاً طرح‌ها برای توصیفی خاص که از سوی رسانه تبیین می‌گردند، ارائه می‌شوند و در آنها ویژگی‌های اصلی برنامه موردنظر (موضوع اصلی برنامه، هدف، مخاطبان و ...) شرح و توضیح داده می‌شود.

طرح و نظارت گروه **Groups Plan And Supervision**

کمیته‌های طرح و نظارت گروه‌ها با حضور اعضای گروه و کارشناسان مهمان، محتوای برنامه‌ها را مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌دهند تا اصلاحات لازم مطابق این بررسی انجام گیرد.

همچنین طرح‌های پیشنهادی برنامه‌سازی قبل از ارائه به شورای طرح و برنامه در کمیته طرح و نظارت با حضور کارشناسان طرح موردبحث و بررسی قرار می‌گیرد.

فرایند تولید و پخش برنامه **Process Of Programs**

۱- سردبیر و طراح مایل است در مورد موضوعی برنامه‌ای تهیه کند.

۲- طراح موضوع را با مدیر گروه مطرح می‌کند.

۳- پس از تأیید شفاهی مدیر گروه برای به‌دست‌آوردن اطلاعات کامل، تحقیق اولیه را شروع می‌کند.

۴- طرح اولیه از اطلاعات به‌دست‌آمده و نوشته شده، به مدیر گروه جهت تأیید [یا رد طرح] ارائه می‌شود.

- ۵- مدیر گروه پس از مطالعه طرح در صورت تأیید، آن را به کمیته طرح و نظارت گروه ارائه می‌دهد.
- ۶- طرح در جلسه اول کمیته طرح و نظارت گروه (که اعضای آن چهار تا شش نفر هستند) مطرح و در صورت تأیید، اصلاحات موردنظر در حاشیه طرح توسط دبیر کمیته انجام می‌شود.
- ۷- در صورت تأیید نهایی، صورتجلسه به امضای مدیر گروه به دفتر طرح و برنامه جهت طرح در جلسه شورای طرح و برنامه شبکه ارسال می‌شود.
- ۸- دفتر طرح و برنامه با تعیین اولویت موضوع را در جلسه شورای طرح و برنامه شبکه مطرح و در صورت تصویب توسط اعضا با تأیید فرم مربوطه با امضای مدیر طرح و برنامه و مدیر شبکه فرم را به اطلاعات و برنامه‌ریزی جهت برآورد و به گروه برنامه‌ساز جهت ساخت برنامه ارسال می‌کند.
- ۹- مسئول برنامه (سردبیر / تهیه‌کننده) با ارائه مجوز ساخت به دفتر اطلاعات و برنامه‌ریزی فرم پیش‌برآورد را دریافت می‌کند.
- ۱۰- سردبیر و تهیه‌کننده اقدام به محاسبه و انجام پیش‌برآورد می‌کند.
- ۱۱- تهیه‌کننده / سردبیر بنابر ضرورت ساخت برنامه و امکانات موردنیاز مثل نیروی انسانی، وسایل فنی، هزینه‌های مالی و با توجه به تاریخ و مدت لازم در جدول‌های از قبل پیش‌بینی شده، اعداد و ارقام موردنظر را با مداد

می‌نویسد و یک نسخه فتوکپی آن را نگه می‌دارد.

۱۲- تهیه‌کننده/ سردبیر با بررسی و تکمیل فرم پرونده برنامه و تأیید مدیر گروه آن را به دفتر مدیریت اطلاعات و برنامه‌ریزی ارائه می‌دهد. اطلاعات و برنامه‌ریزی با پیش‌بینی اولیه برآورد با توجه به مجوزهای رسیده از گروه‌های مختلف وقت برآورد را با حضور اعضا تعیین می‌نماید.

۱۳- جلسه برآورد برنامه (مالی، فنی، نیروی انسانی) جهت بررسی کلیه هزینه‌های مالی پرداخت مستقیم و غیرمستقیم، نیروی انسانی، امکانات فنی و مخارج جنبی آن تشکیل می‌شود. در این جلسات که با حضور مدیران اطلاعات و برنامه‌ریزی، پخش و پشتیبانی تولید، گروه (تهیه‌کننده و سردبیر)، امور عمومی و مدیر شبکه تشکیل می‌شود، بر سر کم یا زیادکردن هزینه‌ها، نیروها، مدت و تاریخ اجرای برنامه بحث می‌شود. در پایان جلسه پس از تعیین و تصویب هزینه، به امضا و تأیید اعضا جلسه می‌رسد.

۱۴- دفتر اطلاعات و برنامه‌ریزی برای هر برنامه با تعیین یکی از کارشناسان همان واحد به محاسبه و بررسی هزینه‌ها، امکانات، مدت و تاریخ برآورد به صورت مفصل می‌پردازد. همین کارشناس کلیه هزینه‌ها را در دفترچه برآورد وارد کرده و هزینه‌های دقیقه‌ای و کدبندی و سایر موارد لازم را مشخص می‌کند و پس از امضای مدیر اطلاعات و برنامه‌ریزی، شبکه، پخش و پشتیبانی تولید و امور عمومی، در چندین نسخه تکثیر می‌کند و به هر یک از واحدهای اطلاعات و برنامه‌ریزی جهت بایگانی، واحد تولید برای در

اختیار گذاشتن امکانات فنی و نیروی انسانی، دفتر امور مالی جهت در اختیار گذاشتن هزینه‌های تنخواه و دستمزد و دفتر گروه قرار می‌دهد. این فرم در واقع اعتبار فنی و مالی برنامه است.

۱۵- در صورت تأیید مدیر گروه، برگه فرم شنیداری برنامه که حاوی نام، مدت، نوع و خلاصه‌ای از موضوع برنامه است، نوشته شده و بعد از امضای سردبیر، تهیه کننده و مدیر گروه همراه نوار اصلی به نظارت و ارزشیابی ارسال می‌شود. واحد نظارت پس از بازبینی، هرگونه اشکال و اصلاحی (فنی، تولیدی، محتوایی) را بر روی برگه مخصوص نوشته و همراه نوار بر می‌گرداند که تهیه کننده موظف است با نظر مدیر گروه اقدام به اصلاح برنامه نماید.

۱۶- در صورت نبود اشکال، برنامه در ساعت و دقیقه‌ای که از قبل برای آن پیش‌بینی شده، پخش خواهد شد.

۱۸- برنامه بعد از پخش به همراه فرم مربوطه جهت انجام امور آرشیوی به آرشیو شبکه ارسال می‌گردد.

۱۹- تهیه کننده/ سردبیر با مراجعه به هماهنگی گروه و با پرکردن برگه مخصوص (مجوز قطعی پرداخت) و تأیید مدیر گروه و آرشیو شبکه، برگه را به دفتر اطلاعات و برنامه‌ریزی تحویل و تسویه حساب می‌کند. دفتر اطلاعات و برنامه‌ریزی گاهی قسمتی از هزینه‌های مالی برنامه را منوط به تأیید جلسه، ارزشیابی می‌کند و ممکن است در پایان این جلسه مسئولان در مورد تسویه حساب، دستورات خاصی

برای اضافه یا کم کردن برآورد مالی صادر کنند.

۲۰- اطلاعات و برنامه‌ریزی بعد از بررسی مجوز قطعی پرداخت و تطبیق آن با برآورد برنامه (در مواردی که عوامل در استخدام سازمان باشند) با معادل‌سازی و تبدیل آن به موظفی افراد و ... اقدام به صدور برگه تسویه‌حساب و ارسال به مدیریت شبکه خواهد نمود و پس از تأیید مدیر شبکه، برگه مربوطه جهت پرداخت نهایی به امور مالی ارسال می‌گردد.

Fade **فید**

عملی است که به وسیله آن، صدا از طریق میز صدا از کمترین مقدار تا بیشترین حد موردنیاز و یا برعکس، به تدریج به گوش می‌رسد. افزایش تدریجی صدا بر روی میز و به گوش رسیدن آن را **Fade In** و کاهش تدریجی آن تا خارج شدن از حوزه شنوایی انسان را اصطلاحاً **Fade out** می‌گویند.

Program Format **قالب**

نحوه ارائه پیام که نوع رسانه و برنامه‌ساز آن را انتخاب می‌کند و با توجه به کاربرد و فرهنگ رسانه برای کارایی و اثرگذاری پیام در نظر می‌گیرد. قالب یا فرم در واقع معماری یک برنامه است که با توجه به هدف برنامه، محتوای پیام، نوع رسانه و اثرگذاری مورد انتظار آن توسط برنامه‌ساز انتخاب می‌شود.

انواع قالب / فرم های رادیویی

Dialogue

گفتار

گونه‌ای از پیام رادیویی است که با مجموعه‌ای از مفاهیم مکتوب (غیرآوازی و غیرنمایشی) در قالب جملات به شنونده عرضه می‌شود.

Reportage

گزارش

نمونه‌ای از پیام رادیویی است که رویداد، حادثه یا موضوعی را که در مکان دیگری غیر از استودیو اتفاق می‌افتد توصیف و تشریح کرده و به شنونده منتقل می‌کند.

انواع گزارش رادیویی

Short Reportage

الف) گزارش‌های کوتاه

گزارش‌های کوتاه معمولاً یک محور دارند که گزارشگر رادیویی باید آن را در مدت ۳۰ ثانیه تا ۳ دقیقه تمام کند. در این نوع گزارش‌ها، دو عامل مشاهده و تحقیق چندان تعیین‌کننده و کاربر نیستند. ویژگی مهم گزارش کوتاه رادیویی، غیر از فشردگی زمانی، این است که به طور معمول، غیر از صدای گزارشگر و صدای طبیعی صحنه گزارش، صدای دیگری مانند موزیک، صدای صحنه ساختگی، یا حتی صدای مصاحبه اشخاص درگیر با موضوع در آن شنیده

نمی‌شود، مثل گزارش خبری و شبه‌گزارش.^۱

ب) گزارش‌های مفصل Reportage Feature

گزارش‌های مفصل از جاذبه‌های مهم کار رادیویی است. در این نوع گزارش‌های رادیویی فنون و هنرهای حرفه‌ای (مصاحبه، دید قوی، مطالعه و جمع‌آوری اطلاعات، انواع صداها، خلاصه‌نویسی، اجرا، هنرهای کلامی و ...) کاربرد دارند.

انواع گزارش‌های مفصل

۱) **تحقیقی و استدلالی:** گزارش در پی توضیح یا اثبات یک پیش‌فرض از طریق مقایسه پدیده‌ها، اعداد، ارقام و نظرهاست و گزارشگر می‌کوشد در مسیر بحث، جنبه‌های مختلف را پیش روی مخاطب بگذارد و او را به باوری هدایت‌شده برساند.

۲) **وصفی و انشایی:** وصف و توصیف واقعه با زبان و

ریزه‌کاری‌های ادبی.

۳) **روایی و بازگویی:** در گزارش وصفی روند وقایع آنچنان که بوده و روی داده حکایت می‌شود. در این شیوه، گزارشگری نه برخورد تحقیقی و علمی است، نه وصفی و ادبی. آنچه اهمیت دارد نقل جزء به جزء موضوع است. گزارش ورزشی

۱. شبه‌گزارش (para report) به طور معمول از فنون رادیویی است. این شکل از گزارش معمولاً یکی از ارکان گزارش (مشاهده، مصاحبه یا اطلاعات) را کم دارد و بیشتر به مقاله و دیدگاه نزدیک است.

را که از نوع گزارش مفصل است بازگویی می‌نامند، زیرا سه رکن گزارش (مشاهده، مصاحبه و اطلاعات)، عامل مصاحبه و نقل قول وجود ندارد.

Music موسیقی

گونه‌ای از پیام رادیویی است که صوت و یا مجموعه‌ای از اصوات موزون و آهنگین به وسیله ساز و یا صدای انسان به شنونده منتقل می‌شود.

Signature Tune موسیقی آرم

برای نشان‌دادن یک رویداد یا معرفی یک شخصیت خاص می‌توان از موسیقی آرم استفاده کرد، به طوری که پخش آهنگ مخصوص یک رویداد یا یک شخصیت، معرف حضور آن رویداد یا شخصیت باشد. موسیقی آرم گاه هم در مقدمه برنامه و هم در پایان آن شنیده می‌شود.

Connection Music موسیقی پیوند

ایجاد پل‌هایی از موسیقی، متداول‌ترین شیوه انتقال است. موزیکی برای چند لحظه بین بخش‌های مختلف یک برنامه نواخته می‌شود که اگر خیلی کوتاه باشد جهت یادآوری است و اگر مدت آن طولانی باشد، برای این است که یک قسمت از برنامه را از قسمت دیگر مجزا کند.

Score Music موسیقی متن

موسیقی متن از اهمیت بسیار برخوردار است. اگر چه نقش آن به ظاهر روشن و آشکار نیست، ولی به عنوان یک

عامل یاری‌دهنده در پیدایش انگیزه‌های گوناگون روانی، چون در جلب توجه، دگرگونی احساس و ایجاد هیجان مؤثر است، بدون اینکه مخاطبان آگاهانه آن را درک کنند. اینگونه موسیقی، پیوستگی و حالت عاطفی برنامه را افزایش می‌دهد.

انواع موسیقی

۱- موسیقی با کلام

۱-۱- بدون ریتم مشخص، مثل آوازهای سنتی ایرانی

۱-۱-۱- اجرا با سازهای سنتی

۱-۱-۲- اجرا با آواز

۱-۱-۳- اجرا با ساز و آواز توأم

۱-۲- با ریتم مشخص، (سرودها، ترانه‌ها)

۱-۲-۱- سرودهای تک‌خوان

۱-۲-۱-۱- تک‌خوانی بدون ساز

۱-۲-۱-۲- تک‌خوانی با ساز

۱-۲-۱-۳- تک‌خوانی با ارکستر کوچک

۱-۲-۱-۴- تک‌خوانی با ارکستر بزرگ

۱-۲-۲- سرودهای گروهی

۱-۲-۲-۱- کر بدون ساز

۱-۲-۲-۲- کر با یک ساز

۱-۲-۲-۳- کر با گروه کوچک

۴-۲-۲-۱- کر با ارکستر بزرگ

۲- موسیقی بی‌کلام

۲-۱- ساز تنها

۲-۲- تک نوازان

۲-۳- گروه کوچک

۲-۴- ارکستر بزرگ

در یک تقسیم‌بندی کلی، موسیقی‌های مورد استفاده در برنامه‌های رادیویی از حیث حالت و ریتم به شش دسته تقسیم می‌شود:

Mourning Music

موسیقی عزا

این موسیقی حالتی کاملاً حزن‌انگیز دارد و مختص استفاده در ایام سوگواری با فضای بسیار تأثرانگیز است. موسیقی عزا که در رادیو، گاه تعبیرات تسامح‌آمیز قطع موسیقی در مورد آن به کار می‌رود، هم دارای قطعات ریتمیک است و هم دربرگیرنده قطعات تخت و یکنواخت و به اصطلاح فاقد ریتم.

قطعات ریتمیک آن عموماً سرودهای مناسبی و مارش‌های عزاداری (بی‌کلام و باکلام) اند و قطعات تخت و فاقد ریتم آن اغلب پاره‌ای موسیقی فیلم با تم سوگواری است. به علاوه قطعات نوحه و روضه و ذکر مصیبت نیز از مصادیق «موسیقی عزا» شمرده می‌شود.

Heavy Music

موسیقی سنگین ۱

این موسیقی مناسب همراهی با فضای سوگواری و

گذران زمان در بسیاری از مناسبت‌هاست. قطعات ریتمیک آن دارای تم سوگواری و معمولاً مرتبط با موضوع مناسبت است و قطعات فاقد ریتم (بدون تحرک) آن بیشتر حالتی سنگین و کشدار دارند (تمپوی آنها خیلی کند و ملایم است). برخی حزن‌انگیزند نظیر لالایی برمبنای ملودی گیلکی و «موسیقی از کرخه تا راین» و برخی فاقد حزن و صرفاً سنگین، نظیر سونات مهتاب و آداجیوی گریک.

موسیقی سنگین ۱ در مقایسه با موسیقی عزا، حزن کمتری القا می‌کند و سرودهای مناسبتی آن حالت مارش‌گونه ندارد. در بین آثار موسیقی سنتی، برخی آوازاها و تکنوازی‌های فاقد ضربی که با سازهایی نظیر عود و نی و کمانچه اجرا شده‌اند و حالتی غم‌انگیز دارند، از مصادیق این نوع موسیقی‌اند.

موسیقی سنگین ۲

این موسیقی دارای تحرک کم و تمپوی کند است و در مقایسه با موسیقی سنگین ۱ ضرباهنگ روان‌تری دارد. جملات آنگاه ریتمیک و گاه نرم و ملایم‌اند.

سرودها و قطعات این موسیقی حتی اگر مرتبط با مناسبت باشند اغلب تم سوگواری ندارند (اگر چه گاه حزن‌انگیزند). این موسیقی در آستانه مناسبت‌ها به خوبی ظرفیت فضاسازی دارد. برخی قطعات اندانته موسیقی خارجی و بعضی آوازاها و تک‌نوازی‌های فاقد ضرب موسیقی سنتی، همچون تصنیف‌های نرم و ملایم (سنتی و پاپ) با مضمون عرفانی و پاره‌ای از قطعات موسیقی فیلم از مصادیق این موسیقی‌اند.

Usual Music

موسیقی عادی ۱

این موسیقی با تحرک است، اما حالت معتدل و میانه دارد. بخشی از موسیقی روزمره رادیو را این قسم موسیقی تشکیل می‌دهد. پخش این موسیقی که معمولاً تمپوی به اصطلاح مدراتو و حالتی وزین و مؤثر در بین موسیقی‌های رادیو دارد به خصوص در روز قبل از مناسبت مذهبی (فاصله ظهر تا حوالی عصر) مناسبت پیدا می‌کند. در میان فرم‌های سازی موسیقی سنتی، پیش‌درآمدها از مصادیق این نوع موسیقی‌اند.

موسیقی عادی ۲

این موسیقی با تحرک و گاه تند است، اما تمپوی هیجانی ندارد. حجم درخور توجهی از موسیقی روزمره رادیو را این نوع موسیقی به خود اختصاص می‌دهد. در میان فرم‌های سازی موسیقی سنتی، چهارمضراب‌ها از مصادیق این قسم موسیقی محسوب می‌شوند که معمولاً از ظهر روز قبل از مناسبت مذهبی در پخش آنها ملاحظه می‌شود.

Exciting Music

موسیقی مهیج

این موسیقی، تند و پرتحرک و هیجانی است و در بین برنامه‌های روزمره شبکه‌ها معمولاً بسامد پخش بالایی ندارد. قطعات این قسم موسیقی بیشتر خارجی (قطعات سمفونیک و پر حجم با ضرباهنگ تند) است و به ندرت آثار موسیقی ایرانی (اعم از سنتی و پاپ) دارای چنین قطعاتی است.

برخی ضربی‌های شاد و مهیج، نظیر قطعه تلفیقی چهارگانه رحمان‌پناه، مصداق ایرانی این نوع موسیقی است.

مصاحبه Interview

گونه‌ای از پیام رادیویی است که در آن، کارشناس به سؤالات طرح‌شده پاسخ می‌گوید.

انواع مصاحبه

بریده یا قطعه خبری News Clipor Cut

بریده کوتاهی (درحد چند ثانیه) از مصاحبه به عنوان قسمتی از یک بخش خبر استفاده می‌شود.

مصاحبه خبری News Interview

مصاحبه کوتاه زنده یا ضبط‌شده به مدت ۲ الی ۵ دقیقه به عنوان قسمتی از برنامه‌های طولانی‌تر.

دو مبدایی Tow ways

مصاحبه زنده یا تولیدی در دل برنامه بین مجری یا مصاحبه‌گری که برنامه را از استودیو دنبال می‌کند.

لفاف Warp

بریده بریده‌های کوتاهی از مصاحبه ضبط‌شده در میان مطالبی که گزارشگر یا خبرنگار درباره ماجرا نوشته و قرائت می‌کند. لفاف چه در برنامه عادی و چه برنامه ویژه حدود ۳۰ ثانیه تا یک دقیقه یا کمی بیشتر طول می‌کشد.

Package - بسته

مشابه لفاف اما معمولاً طولانی‌تر است و منتخباتی است از یک یا چند مصاحبه ضبط‌شده که ممکن است از میان طیفی از منابع فراهم آمده باشند و با اثرات صوتی جلوه‌دهنده، موسیقی، مواد آرشیوی و غیره تکمیل و به وسیله گزارشگر یا خبرنگار به یکدیگر پیوند داده شوند. اگر قسمتی از برنامه باشد ۲ تا ۵ دقیقه طول می‌کشد.

Vox-Pop - صدای توده

برداشت‌های کوتاهی از نگاه افراد مختلف که در پی هم رشته شده‌اند و معمولاً ۲۰ تا ۴۰ ثانیه طول می‌کشد. مصاحبه‌شوندگان اعضای بی‌نامی از جامعه‌اند که همگی به سؤال واحدی پاسخ می‌دهند. در این نوع مصاحبه صدای پرسشگر حذف و فقط صدای مصاحبه‌شوندگان شنیده می‌شود.

Feature - ویژه

مشابه بسته اما معمولاً طولانی‌تر و دارای عناصر بیشتر است و به صورت مستقل از برنامه عرضه می‌شود و ممکن است ۵ تا ۳۰ دقیقه طول بکشد و بیشتر براساس تخیل تدوین می‌شود تا موضوع مصاحبه.

Montage - تدوین

برنامه ویژه یا مستندی که فاقد صدای گوینده یا

مصاحبه‌گر است و برای بیان مقصود فقط از صدای مصاحبه‌شوندگان همراه با مواد مصرفی صوتی جلوه‌دهنده استفاده می‌شود.

Phone-Ins - تلفنی

این نوع مصاحبه اگر درباره موضوعی محلی یا بحث‌انگیز باشد، میان شنوندگان و گفت‌وگوکنندگان متخصص ترتیب خواهد یافت.

- برنامه رشته‌ای یا مجله‌ای

Sequence/Magazine Program

ترکیبی از مصاحبه‌های زنده و ضبط‌شده، صدای توده، تلفنی‌ها، بسته‌ها، لفاف‌ها و نمونه‌هاست. این نوع برنامه بین ۳۰ دقیقه تا ۳ ساعت طول می‌کشد.

Documentaries - مستندها

برنامه ضبط شده‌ای که با مدتی قریب به یک ساعت پخش می‌شود و شرکت‌کنندگان و مواد و منابع تأثیرگذار متعددی را به کار می‌گیرد.

Panel - میزگرد

گونه‌ای از پیام رادیویی است که در آن گروهی کارشناس به بررسی و تحلیل موضوعی خاص می‌پردازند.

Speech - سخنرانی

گونه‌ای از پیام رادیویی است که در آن سخنران براساس

دانش، تخصص و اطلاعات خود به تشریح موضوع می‌پردازد. سخنرانی به دو گونه استودیویی و غیراستودیویی تهیه و تولید می‌شود.

Lecture - درس - سخنرانی - کنفرانس

گونه‌ای از پیام رادیویی است که در آن مدرس براساس تخصص خود با استفاده از عوامل آموزشی رایج در آموزش و پرورش به تدریس دروس یا علوم دینی می‌پردازد.

Game show - مسابقه

گونه‌ای از پیام رادیویی است که در آن براساس پرسش و پاسخ ضمن ایجاد فضای رقابتی، اطلاعات و میزان هوش و سرعت عمل شرکت‌کنندگان ارزیابی می‌شود. مسابقه رادیویی در انواع حضوری، تلفنی و مکاتبه‌ای صورت می‌گیرد.

Prayer Intermission - ادعیه (دعا خوانی)

گونه‌ای از کلام است که در آن مناجات منقول از معصومین (ع) با لحن و آهنگی خاص قرائت می‌شود.

Recitation - تلاوت (قرآن)

به قرائت کلام‌الله مجید با لحن و آهنگی خاص اطلاق می‌شود.

Praisal/ Tribution - مداحی

گونه‌ای از کلام آهنگین و موزون است که در مدح و ستایش بزرگان دین بیان می‌شود.

Mourning - نوحه خوانی / مرثیه خوانی
 گونه‌ای از کلام موزون و آهنگین است که در رثای
 ائمه (ع) و بزرگان دین بیان می‌شود.

Narrative - روایت
 گونه‌ای از پیام رادیویی است که برای بیان متن، در یک
 بافت داستانی با حالت احساس مناسب به کار می‌رود.

Story - قصه
 گونه‌ای از پیام رادیویی است که قصه‌گو، داستان یا
 سرگذشتی را با حالتی خاص بیان کرده و یا بازخوانی کند.

Drama - نمایش
 گونه‌ای از پیام رادیویی است که داستانی از طریق
 آفرینش صحنه (ها) و تجسم شخصیت (ها) در ذهن شنونده
 تصویر می‌شود.

Expertness - کارشناسی
 گونه‌ای از پیام رادیویی است که در آن کارشناس یا مطلع
 به تشریح و تحلیل موضوعی خاص می‌پردازد.

Cassete Tape نوار کاست
 همانند نوار ریل برای ضبط صوت به کار می‌رود. اما پهنای
 آن از نوار ریل کمتر و حدود ۴ میلی‌متر است. از هر دو
 طرف نوار کاست می‌توان برای ضبط صدا استفاده کرد.
 شاخص‌ترین خصیصه کاست قابل حمل بودن و امکان همراه

داشتن دائمی آن برای ضبط حوادث و وقایعی است که ارزش آنها به زمان و مکانی مشخص و محدود بستگی دارد. متداول‌ترین نوارهای کاست نوارهای ۴۵ دقیقه‌ای، ۶۰ دقیقه‌ای و ۹۰ دقیقه‌ای است.

Cartridge کارتریج

جعبه‌ای ویژه برای نوارهای صدا که ابتدا و انتهای نوار مغناطیسی صدا با تکنیک خاصی به هم وصل شده و با رسیدن نوار به انتها، مجدداً نوار از ابتدا پخش می‌گردد. کارتریج‌ها تا ۸ کانال صدا را می‌توانند ضبط و پخش نمایند.

Expertness کارشناس

فردی است متخصص، آگاه و مطلع، که از دانش و تجربه او در مراحل مختلف ساخت برنامه استفاده می‌شود.

Director کارگردان

فردی است که ضمن شناخت اصول دراماتیک با بهره‌گیری از عوامل گوناگون، بازآفرینی صحنه‌ها و القای حالات و خصایص داستان را برعهده دارد.

Cordination Operator کارمند هماهنگی

فردی است که مسئولیت هماهنگ‌کردن عوامل و امکانات اجرایی تولید برنامه‌ها را به‌عهده دارد.

Baking Copy کپی

کپی نسخه دوم یک برنامه ضبط‌شده صوتی که در

مواردی که اشکال فنی برای نسخه اصلی (Master Copy) پیش آید، به کار می‌رود.

کدینگ برآورد **Estimate Code**

روش نمادگذاری برآوردها، متشکل از سال تولید برنامه، کد مصوب شبکه، کد معرف گروه‌های مختلف شبکه‌ها، مستمر یا ویژه‌بودن برنامه، شماره ردیف برنامه‌های هر گروه و تعداد اصلاحیه‌هایی که در برآورد برنامه به وجود آمده است. کدینگ برآورد برنامه‌ها بین ۱۰-۱۲ نمادگذاری می‌شود.

کر / آکابالا (آواز دسته جمعی) **Chorus**

در موسیقی کلاسیک به همخوانی، جمع‌خوانی و هم‌نوازی بدون ساز می‌گویند.

کنترل **Control**

عبارت است از دخالت و اقدام عملی به منظور هدایت و اصلاح روند فعالیت‌ها، طرح‌ها و برنامه‌ها.

کنداکتور **Program Schedule**

جدولی است حاوی زمان دقیق و ترتیب پخش برنامه‌ها به همراه نام آنها که به سه صورت روزانه، هفتگی، ماهانه و سالیانه می‌باشد.

گزارشگر **Reporter**

فردی است که با شناخت از رسانه، رویداد، حادثه و یا

موضوع خاصی را که در مکان دیگری غیر از استودیو اتفاق می‌افتد توصیف و تشریح کرده و به مخاطب منتقل می‌کند.

گفتار متن Naration

فعالیتی است مبتنی بر قرائت یک متن به منظور توضیح و تشریح یا تفسیر برنامه در پخش.

گوینده Announcer

فردی است که ضمن شناخت از امکانات رسانه، مفاهیم، معانی و منظور پیام را با بیان و لحن مناسب به شنونده منتقل نماید.

لبه‌ها و کانال Tracks And Channels

کانال به‌منزله جریان کاملی از ضبط بر روی نوار تلقی می‌شود و لبه، نشانه‌ای از یک بخش صوتی از یک کانال است. اگر پهنای یک نوار را به صورت کانال مستقلی فرض کنیم و سپس این کانال یا پهنای نوار را به دو بخش تقسیم نماییم، هر بخش را اصطلاحاً یک لبه می‌گویند.

لیدر تیپ Tape Leader

نوارهای رنگی که در ابتدا و انتهای نوارهای ریل وجود دارد و خاصیت مغناطیسی ندارد. لیدرها به رنگ‌های سفید، زرد، قرمز، آبی و قهوه‌ای طبقه‌بندی می‌شوند. تفکیک گزارش‌ها، کارشناسی‌ها و یا پیام‌های تلفنی بر روی نوار ریل و مشخص نمودن ابتدا و انتهای نوار از موارد استفاده لیدر تیپ است.

Translator مترجم

فردی است که توانایی ترجمه، تلخیص و تدوین متن موردنظر برنامه را داشته باشد.

Communication Operator متصدی ارتباطات

فردی است که وظیفه ضبط پیام‌های تلفنی مخاطبان را براساس ویژگی‌ها و اهداف برنامه برعهده دارد.

Text متن

به مجموعه‌ای از کلمات، جمله‌ها و گفتارهایی اطلاق می‌شود که درباره یک موضوع خاص در چارچوبی مشترک بیان شوند یا به نگارش درآیند.

Anchorman مجری

فردی است که ضمن آگاهی پیرامون موضوع برنامه توانایی گویندگی، اداره و هدایت برنامه رادیویی را برعهده داشته باشد.

Number Of Program مدت برنامه

پیام‌ها صرف‌نظر از تمام ویژگی‌هایشان، مثل پدیده‌های دیگر باید نظم‌پذیر باشند و در محدوده خاصی قرار بگیرند. جذابیت پیام جدا از محتوای آن بستگی به حوصله و میزان درک و پذیرش مخاطب دارد و به این لحاظ طراح و کارگزار رسانه باید با عنایت به نکات پیش‌گفته، ارائه و انتقال پیام را به لحاظ زمانی قانونمند کند؛ یعنی مدت هر برنامه باید با استانداردهای رادیو-تلویزیونی مطابق باشد.

مدت زمان‌های شناخته شده برای برنامه‌های رادیویی عبارتند از:

مدت (دقیقه)	نوع برنامه
۳۰-۶۰	میزگرد
۵	مصاحبه
۱۰	قصه
۱۵-۲۰	قطعه نمایشی
۵	روایت
۳۰	نمایش
۷	کارشناس تولیدی
۳۰	کارشناس زنده

موزیک متن **Background Music**

آهنگ یا نوای همراه‌کننده‌ای که برای برانگیختن بیشتر احساس شنونده به کار برده می‌شود. موزیک متن ابتدا ضبط و سپس به هنگام ترکیب یا میکس و همزمانی به زمینه برنامه اضافه می‌شود. موزیک متن امروزه دارای جایگاهی مهم در داستان‌های نمایشی است.

موضوع برنامه **Subject Matter**

عبارت است از فکر و اندیشه اصلی در برنامه یا به عبارت دیگر ایده برنامه‌ساز در ساخت برنامه که در وجه خاصی تجلی پیدا کرده است.

ارزش‌های دفاع مقدس **Sacred Defense Values**

موضوعاتی که به بیان، تفسیر، بزرگداشت و حفظ ارزش‌های اسلامی ایران در برابر تهاجم سازمان‌یافته امپریالیسم پردازد. همچنین ارزش‌های مربوط به دفاع

مقدس، مذاکرات صلح، بازسازی، تقویت و حفظ بنیه دفاع ملی در این مقوله قرار می‌گیرند.

Sports & Recreation ورزش و تفریحات سالم

به برنامه‌هایی گفته می‌شود که مخاطبان را از دل مشغولی‌های غیرسالم باز دارد و نسبت به گرایش برخی ناهنجاری اجتماعی جنبه هشداردهنده داشته باشد و در مقابل با ارائه نمونه‌ها، مسابقات و چالش‌ها باعث ترویج روحیه پهلوانی، ایثار و جوانمردی شده و به سلامت جامعه اسلامی کمک نمایند.

General Information اطلاعات عمومی

معرفی و بیان اطلاعات گوناگون در همه زمینه‌ها، سطحی و نه‌چندان ریشه‌ای که متنوع و پراکنده بوده جنبه تخصصی نداشته و مخاطب عام را دربرگیرد.

Islamic Thought معارف اسلامی

موضوعاتی که به نقل، تفسیر و یا تبیین ارزش‌ها و پیام‌ها در ارتباط با آداب و آئین مذهبی، معلومات و اطلاعات دینی (اصول عقاید، احکام و فروع دین، ادعیه، احادیث و روایات) و مبانی ارزشی مبتنی بر اصول اعتقادات و فلسفه و حکمت اسلام بپردازد.

Historical تاریخی

برنامه‌هایی است که به صور مختلف (مستند، داستانی) به

سیر اندیشه و تحولات و جریان‌ات تاریخ و زندگی تاریخ‌سازان در اسلام، ایران و جهان پرداخته و حیات اجتماعی در ادوار مختلف را به شکل تحلیلی یا روایی مورد بررسی قرار می‌دهد. لازم به ذکر است معرفی چهره‌هایی که در تاریخ اسلام منشأ رویدادهای مهم بوده‌اند نیز در این مقوله قرار می‌گیرند.

Economical

اقتصادی

آن دسته از برنامه‌هایی که به تشریح اقتصاد اسلامی و ارتباطات شبکه‌های تولید و توزیع و مصرف در بخش‌های عمومی، تعاونی، خصوصی و شاخه‌های صنعت، کشاورزی و خدمات پرداخته، تنگناها و در مقابل راه‌حل‌های اقتصادی و معیشتی را بر مبنای ضوابط اسلامی مطرح کنند و همچنین برای تغییر رفتار اقتصادی جامعه زمینه‌سازی نمایند و مناسبات و مراودات اقتصاد داخلی و بین‌المللی را طرح کنند.

Social

اجتماعی

برنامه‌هایی که به پویاکردن روابط اجتماعی بر مبنای ارزش‌های اسلامی، طرح مسائل و تنگناهای ارتباطی، مناسبات مردم با یکدیگر و با دولت، نقد و بررسی هنجارهای اجتماعی، حقوق و تکالیف افراد در برابر یکدیگر می‌پردازد و مشکلات اجتماع و بحران‌های ناشی از آن را عنوان می‌کند.

Political

سیاسی

برنامه‌هایی که به شکل تحلیلی به تشریح اندیشه‌ها،

نهاده‌ها، نهضت‌ها و رویدادهای سیاسی می‌پردازد و تحولات جهانی و چگونگی روابط متقابل مردم و حاکمیت را در کشورهای مختلف جهان، با در نظر گرفتن نشانه‌های موازنه مثبت به نفع اسلام بررسی می‌کند.

علم و فن **Science & Technology**

معرفی، شناخت و بررسی دانستنی‌های مبتنی بر ادراکات، ریشه‌شناسی فرضیه‌ها، مبانی نظری و تجربی و قانونمندی علوم و فنون بشری، اختراعات، اکتشافات و جنبه‌های کاربردی آن در زندگی بشر.

فرهنگی، هنری، ادبی **Cultural (Art, literature)**

برنامه‌هایی که به معرفی فرهنگ هنر، ادبیات و صاحب‌نام‌های این رشته در سطح ایران و جهان می‌پردازد.

فرهنگی / اجتماعی **Social / Cultural**

موضوعاتی که به بررسی، تحلیل و یا تبیین ارزش‌ها و پیام‌ها در ارتباط با فرهنگ جامعه شامل عادات، آداب و رسوم، اخلاق، عرف و اندیشه‌های رایج، اعتقادات پذیرفته‌شده، هنجارهای مقبول، مناسبات مردم با مؤسسات و نهادهای اجتماعی، مشکلات و معضلات اجتماعی، قوانین، حقوق و خدمات اجتماعی می‌پردازد.

مونیتور (بلندگو) **Monitor**

در اصطلاح رادیویی، مونیتور به گوشی یا بلندگویی گفته

می‌شود که تهیه‌کننده را قادر می‌سازد تا به آنچه ضبط می‌شود، گوش دهد. صدای مونیتور با ولومی که روی میز قرار دارد، امکان ضعیف و قوی‌شدن دارد تا متناسب با نیاز به گوش برسد. صدای مونیتور یکی از ابزارهایی است که در اتاق فرمان، تهیه‌کننده را در زمینه تناسب و ترکیب صدا یاری می‌دهد.

مهندس فنی استودیو Studio Engineer

فردی است که مسئولیت نظارت کلی بر کارایی پرسنل استودیو و یا واحد سیار و نیز رفع اشکالات فنی به‌وجود آمده را برعهده دارد.

مهندسی صدا Recordist

صدابردار یا مهندس صدا دارای توانایی کار با دستگاه‌های پیشرفته ضبط صدا در استودیوهای صدابرداری است. این شخص همچنین کار ضبط و پخش صدا با کیفیت مناسب را به عهده دارد.

میان برنامه Filler/ Commercial Break

قطعه برنامه مستقل و کوتاهی است برای پرکردن فاصله میان دو برنامه در کنداکتور پخش با اهداف مختلف.

میز ترکیب‌کننده صدا (میکسر صدا) Audio Mixer

دستگاهی است که در آن می‌توان چندین منبع صوتی را با یکدیگر آمیخت و آنها را در یک کانال صوتی ترکیب نمود. این وسیله در استودیوها یکی از وسایل اساسی در

تولید برنامه می‌باشد. میز میکسر صدا به صدابردار امکان می‌دهد تا دو عمل را انجام دهد:

۱- سطح صدای برنامه را کنترل کند تا اصوات پخش‌شده نه خیلی ضعیف باشد (نسبت به سر و صدای پس‌زمینه) و نه خیلی قوی (ایجاد اعوجاج).

۲- خروجی‌های مربوط به منابع صوتی مانند میکروفون‌ها، دستگاه‌های پخش نوار و غیره را ترکیب می‌کند تا سیگنال صوتی مرکب مناسب و هنری، ارائه دهد.

میزهای میکسر صدا از بخش‌های جداگانه متصل به هم تشکیل می‌شوند. چندین کانال صوتی به یک فیدر گروهی (Group) وارد می‌شوند تا کنترل مجموعه‌ای از چندین میکروفون به‌طور همزمان امکان‌پذیر شود و آنگاه فیدرهای گروهی به یک فیدر اصلی (Master) متصل می‌شوند. همچنین شاخص‌های صوتی (vu meter) (volum unit meter)، بلندی سیگنال صوتی را نشان می‌دهند.

Sound Stone

میز صدا

وسایل و تجهیزاتی که در امر ضبط برنامه به کار می‌روند، مانند نوار ریل، CD player، میکروفون‌ها و ... با میز صدا و در نتیجه با یکدیگر در ارتباطند. به‌علاوه میز صدا می‌تواند به خطوط خارج از استودیو مانند واحد سیار، تلفن و ... وصل شود و از امکانات مختلف جهت ضبط یا پخش برنامه استفاده کند. انجام برخی از تمهیدات برنامه‌سازی رادیو مانند اکو، فید و ... به کمک میز صدا انجام می‌گیرد.

برروی میز صدا دو نوع کلید وجود دارد: دسته‌ای از این کلیدها صدا را به میز صدا وارد و دسته دیگر نیز صدا را خارج می‌کنند. میکروفون‌ها، ضبط صوت‌ها، CD player و... جزء ورودی‌های میز صدا هستند و صدای جمع‌آوری‌شده که روی ضبط نهایی می‌رود، جزء خروجی‌های میز می‌باشد.

میکروفون **Microphone**

میکروفون دستگاهی است که انرژی صوتی را به انرژی الکتریکی تبدیل می‌کند و از مهم‌ترین وسایل موجود در استودیو به شمار می‌رود. محل میکروفون در فواصل مختلف می‌تواند تغییر در صدای فرد را موجب شود. هر چه تعداد میکروفون در استودیو زیادتر باشد امکان اختلاط صداها بیشتر می‌شود. به همین علت قانونی وجود دارد که به قانون حداقل میکروفون‌ها معروف است.

انواع میکروفون

الف) دسته‌بندی از نظر مکانیزم کار و ساختمان درونی

۱- میکروفون با سیم‌پیچ متحرک (دینامیک)

Moving Coil Microphone

این میکروفون در مواردی که کیفیت صدا حساسیت چندانی ندارد و یا در نزدیکی آن منابع صوتی بلند قرار دارد، به‌کار می‌رود. انواع کوچک آن به صورت میکروفون‌های گردنی و شخصی استفاده می‌شود.

۲ - میکروفون الکترواستاتیک (خازنی)

Electrostatic Microphone

این نوع میکروفون صدایی با کیفیت بسیار خوب تولید می‌کند و نسبت به صداهای گذرا واکنش بسیار بالایی دارد. از این میکروفون برای صدابرداری‌های حساس استفاده می‌شود، به‌ویژه هنگامی که منبع صوتی در فاصله دور قرار دارد. از طرف دیگر این میکروفون را می‌توان با بوم صدا، بوم دستی، پایه‌ای و آویز به‌کار گرفت.

۳- میکروفون کریستالی Crystal Microphone

با وجود مزایایی چون ارزان بودن، کوچکی و حساسیت خوب، میکروفون کریستالی آسیب‌پذیر بوده و کیفیت صدای آن محدود است. این میکروفون‌ها کاربرد و محدودیتی همچون لرزه‌نگاری و اکتشافی داشته و در صدابرداری حرفه‌ای کاربرد ندارند.

۴- میکروفون نواری Ribbon Microphone

در مقایسه با میکروفون دینامیک، بزرگ‌تر و سنگین‌تر بوده و در مقابل حرکت هوا بسیار حساس است و نیز به عنوان میکروفون دستی کاربردی ندارد و کاربرد آن محدود به استودیو است. همچنین در نزدیکی منابع صوتی بلند دچار اضافه بار می‌شود، از این رو هنگام استفاده در مقابل منبع صوتی، با زاویه قرار می‌گیرد. حساسیت بالا و کیفیت عالی از امتیازات این میکروفون است اما به دلیل قیمت زیاد، کمتر استفاده می‌شود.

۵- میکروفون ذغالی **Carbon Microphone**

این میکروفون‌ها در مقایسه با میکروفون‌های استاتیک و دینامیک دارای کیفیت پایین‌تری هستند و هم‌اکنون در دهنی‌های تلفن کاربرد دارند.

ب) دسته‌بندی میکروفون از جهت نحوه دریافت صدا (زاویه دریافت صدا)

۱- همه - راستا (کروی)

Omni Directional Microphone

این میکروفون‌ها به دلیل عدم قابلیت آنها در حذف سر و صدای استودیو، ارتعاشات و غیره، کاربرد محدودی دارند، با این وجود برای جلسات مصاحبه و میزگرد و صحبت‌های چند نفره مناسب هستند.

۲- دوجتهی **Bi Directional Microphone**

این میکروفون‌ها معمولاً فقط در موقعیت‌های ایستا به کار می‌روند، چون میکروفون‌هایی که جز این دسته‌اند به هنگام حرکت در برابر لرزش حساس هستند برای مصاحبه با دو نفر یا دو منبع صوتی روبروی هم مناسب است.

۳- کاردیوئید یا دلوار (یک‌راستا/یک‌جته)

Cardioids Microphone

این میکروفون‌ها برای ضبط از یک منبع صوتی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

ج) دسته‌بندی میکروفون از لحاظ نحوه به‌کارگیری آن
 (به‌طور کلی نحوه استفاده از میکروفون، وسعت رویدادی را که می‌توان با آن پوشاند تعیین می‌کند) شیوه‌های مختلفی برای استفاده از میکروفون وجود دارد.

۱- میکروفون شخصی **Tie Microphone**

یکی از طرق استفاده از میکروفون در صدابرداری، اتصال آن به یقه کت مجری است. در این حالت، کیفیت صدا حتی در شرایط نسبتاً پر سر و صدا خوب است. معایب اصلی این روش عبارتند از:

- در تماس با لباس و اشیاء مربوط به مجری یا حرکت مجری نوفه‌های شدید ایجاد می‌شود.
- کیفیت و شدت صدا با حرکت سر مجری تغییر می‌کند.
- ممکن است منابع صوتی مجاور میکروفون نیز توسط آن شنیده شود.

۲- میکروفون دستی **Hand Microphone**

این نوع میکروفون از پر استفاده‌ترین میکروفون‌ها در برنامه‌های مصاحبه و گزارش است. واکنش جهتی آن از دریافت صداها ناخواسته و مزاحم جلوگیری می‌کند.

۳- میکروفون بی‌سیم **Wireless Microphone**

این میکروفون کوچک شامل فرستنده‌ای جیبی است. سیگنال‌های صوتی آن توسط آنتن گیرنده حساسی که در نزدیکی میکروفون قرار گرفته است دریافت می‌شود و به میز

ترکیب‌کننده صدا ارسال می‌گردد.

۴- میکروفون‌های گوشی‌دار (هدست)

Head Set /Head Microphone

روشی که امروزه گسترش زیادی یافته، تجهیز مفسرها و مجریان به میکروفون‌های گوشی‌دار است. سیگنال‌های صوتی توسط کابل یا فرستنده ارسال می‌شوند. این میکروفون به استفاده‌کننده آزادی حرکت بسیار می‌دهد و در ضمن او را قادر می‌سازد تا دستورات تهیه‌کننده برنامه و تغییرات جدید را از طریق گوشی بشنود.

۵- میکروفون‌های دهانی Lip Microphone

از این میکروفون در شرایط پر سر و صدا استفاده می‌شود، طوری که میله بالایی آن پشت لب‌ها قرار می‌گیرد و فاصله میکروفون تا دهان را ثابت نگاه می‌دارد. البته لازم به ذکر است که این میکروفون در گذشته مورد استفاده بوده است.

د) طرز استفاده از میکروفون

۱- میکروفون‌های پایه‌زمینی Stand Microphone

بعضی اوقات میکروفون‌ها را روی پایه‌های استاندارد قرار می‌دهند، این پایه‌ها در اندازه‌های مختلف و ارتفاع متغیر وجود دارند (۳ تا ۱/۵ متر). به کمک این پایه‌ها موضع دقیق میکروفون تعیین می‌شود. از طرف دیگر، گیره انتهای این پایه‌ها که میکروفون را نگاه می‌دارد به سادگی قابل جداشدن است و در نتیجه می‌توان میکروفون را از آن جدا کرد.

۲- میکروفون‌های پایه رومیزی Desk Microphone

میکروفون‌های رومیزی به پایه‌های استاندارد متصل می‌شوند که در شکل‌ها و اندازه‌های مختلف وجود دارند. از این میکروفون بیشتر در برنامه‌های گفت‌وگو استفاده می‌شود که برای صدابرداری مناسب باید موضع میکروفون‌ها به دقت تعیین شود.

۳- میکروفون‌های آویز Hanging Microphone

در صحنه‌هایی که محدودیت فضایی وجود دارد، می‌توان میکروفون را در محدوده شنوایی بازیگران آویزان کرد. معایب این روش در استقرار میکروفون، ثابت‌بودن و عدم دسترسی و کنترل آن است. محدوده شنوایی میکروفون به خصوصیات جهتی آن بستگی دارد. از این رو چنانچه میکروفونی جهتی (همه‌جهتی) نباشد، کلیه صداهاى مزاحم و بازتاب‌های آگوستیکی صداها را دریافت می‌کند.

اگر میکروفون جهت‌دار را برای مصارف آویز استفاده کنیم، مجریان و بازیگران مجبور خواهند بود در محدوده شنوایی آن باقی بمانند و از برد مؤثر خارج نشوند.

۴- میکروفون‌های بوم صدا Boom Microphone

در این وضعیت میکروفون در محفظه انتهایی بازوی بلند و تلسکوپی بوم قرار می‌گیرد. صدابردار می‌تواند با یک دست میکروفون را به جهات مختلف بچرخاند و بازوی بوم را به حرکت درآورد و با دست دیگر طول بازوی بوم را برای پوشش بهتر صدا در صحنه تغییر دهد.

Mix میکس

ترکیب صدا با موسیقی و یا افکت با صدا و یا افکت با موسیقی و یا موسیقی با مجموعه‌ای از صداها، به صورتی که نتیجه موردنظر برنامه به دست آید.

Mixer میکسر

دستگاهی که چندین سیگنال ورودی را با هم ترکیب کرده و به صورت یک یا چند خروجی تحویل می‌دهد.

Minute Current نرخ دقیقه‌ای

نرخ دقیقه‌ای از حاصل تقسیم هزینه یک برنامه بر مدت برنامه حاصل می‌شود. نرخ دقیقه‌ای یک مؤلفه مهم در تحلیل‌ها و محاسبات هزینه‌ای به شمار می‌رود. نرخ دقیقه‌ای یک برنامه به دو صورت محاسبه می‌گردد: نرخ دقیقه‌ای حداقل و حداکثر.

Supervision نظارت

عبارت است از فرایند مشاهده و توصیف مستمر فعالیت‌ها، طرح‌ها و برنامه‌ها.

Supervision And Evaluating نظارت و ارزشیابی

مسئولیت نظارت، کنترل و ارزیابی برنامه‌های رادیویی را در تمام مراحل تولید و پخش برعهده دارد.

Noise نویز

اغتشاش و سر و صدای ناخواسته‌ای که به طور اتفاقی

شنیده می‌شود و بر روی سیگنال اصلی صدا اثر می‌گذارد.

Writer نویسنده

فردی است که با ترکیب حروف و کلمات و پرداخت جملات، مفاهیمی را براساس اهداف موردنظر برنامه به صورت جذاب و پذیرفتنی شکل می‌دهد.

انواع نویسندگی در رادیو

- **ابداعی نوع ۱:** متنی است که نویسنده از ذهن خلاق خود استفاده می‌کند مثل داستان، شعر، نمایشنامه و ...
- **ابداعی نوع ۲:** نویسنده ضمن بهره‌گیری از حافظه بر مبنای مطالعات قبلی، از حدیث، شعر، آیه و... استفاده می‌کند.
- **ابداعی نوع ۳:** بر متن ساده اطلاق می‌گردد؛ مثل سلام و احوالپرسی و ...
- **مبتنی بر تحقیق:** نوشته‌ای که براساس یک تحقیق، رادیویی شود.

Outside Broadcasting Vehicle واحد سیار

اتومبیل‌های بزرگی که دارای امکانات و تجهیزات ضبط صدا در خارج از استودیو هستند.

Editor ویراستار

فردی است آشنا به زبان معیار و اصول ویرایش که متون برنامه را براساس اصول فنی جهت ارائه به مخاطبان از خطاها و مسامحات زبانی پیرایش می‌نماید.

ویراستار به معنای عام به تنظیم‌کننده سرفصل‌ها و پاراگراف‌ها اطلاق می‌گردد. ویراستار در لفظ معادل Editor انگلیسی است؛ فردی که متن برنامه را بررسی و تصحیح می‌کند.

انواع ویرایش

الف) ویرایش محتوایی

شامل بررسی موضوعی و تخصصی محتوای اثر، مقابله متن با اصل و رفع ابهامات و اشکالات و اصلاح ساخت کلی متون، بررسی و کنترل ارجاعات (منابع و مآخذ متن) از حیث صحت و تأیید آنها، اصلاح دستوری و سبکی متن، کنترل صحت متن ترجمه شده و سایر موارد ...

ب) ویرایش فنی و ادبی

شامل اصلاح و یکدست کردن پانوشته‌ها، ارجاعات، کتابنامه، نمودارها، جداول، فهرست‌ها، تصاویر و ... بازبینی واژه‌نامه، پاراگراف‌بندی، دستور حروف‌چینی، تعیین عناوین اصلی و فرعی، تعیین صفحات سربخش و سرفصل و صفحات اول و آخر کتاب، مشخص کردن موارد مبهم و تناقضات و اشکالات صوری در متن، نشانه‌گذاری و اصلاح رسم‌الخط، کنترل اصلاح متن، کنترل ضبط لاتینی اسامی و اصطلاحات غیرفارسی و سایر موارد...

ج) ویرایش جامع

شامل تمامی موارد ذکرشده در ویرایش‌های محتوایی و فنی و ادبی و سایر موارد و ...

هدف برنامه **Program Objective**

عبارت از نوع تأثیر یا تحولی است که انتظار می‌رود به واسطه برنامه در مخاطب ایجاد شود. اهداف برنامه به سه دسته تقسیم می‌شود:

۱- ارشادی - تربیتی **Educational**

ارائه پیام به قصد تربیت جامعه در بلندمدت، دگرگونی ارزش‌ها در مخاطب و ایجاد تحول در مبانی ارزشی و رفتار فردی و اجتماعی آنهاست.

۲- اطلاعاتی - آموزشی **Educational & Informative**

ارائه پیام به قصد آموزش و اطلاع‌رسانی. ممکن است هدف از ارائه پیام یادگیری مستقیم مخاطبان برای زندگی بهتر یا آموختن شیوه‌های زندگی باشد که در این صورت آموزشی نام می‌گیرد. ممکن است مبتنی به زمان باشد که آن را خبری گویند. حال اگر رویدادها، تجزیه و تحلیل شده همراه با اطلاعات اضافی و با نگاهی همه‌جانبه در ارتباط با رویدادهای مشابه عرضه شود جنبه تفسیری به خود می‌گیرد. در یک رویکرد، برنامه‌های آموزشی را می‌توان به دو دسته کلاسیک و عمومی تقسیم‌بندی کرد.

هدف از آموزش کلاسیک کمک به سیستم آموزش و پرورش کشور از طریق طراحی، تولید و اجرای برنامه‌های آموزشی دروس در سطوح مختلف تحصیلی است در حالی که آموزش‌های عمومی، مخاطبان عام‌تر و گسترده‌تر دارند و هدف آنها بر مبنای تعالیم دین مبین اسلام، بهبود در رفتارها و

نگرش‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه مخاطبان است و معمولاً شکلی غیرمستقیم دارد.

۳- سرگرمی - تفریحی Entertainment-Recreation

ارائه پیام به گونه‌ای که در ظاهر و مرتبه اول بیشتر باعث انبساط خاطر و سرگرمی مخاطب شود. هدف اصلی این نوع برنامه‌ها، غنی کردن اوقات فراغت و ایجاد آمادگی ذهنی برای پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی و جلوگیری از هرزرفتن و یا به‌انحراف کشیده شدن مردم است.

موضوع پیام در این نوع برنامه‌ها قالب و پوششی جذاب و پرنفوذ به خود می‌گیرد تا ضمن رعایت ارزش‌ها، به آرامش فکری، شادمانی و ایجاد روحیه بینجامد.

هزینه Cost

از دست دادن منابع به‌منظور دستیابی به یک هدف مشخص. هزینه بر حسب واحد پول (ریال) اندازه‌گیری می‌شود. هزینه‌ها را می‌توان بر حسب سه عامل اصلی هزینه مواد، کار و سر بار تقسیم‌بندی نمود.

هزینه ساخت یک برنامه رادیویی

هزینه ساخت یک برنامه رادیویی از مجموع هزینه‌های مربوط به مواد و دستمزد مستقیم و سر بار حاصل می‌شود. هزینه نیروی انسانی برنامه‌ساز و نوار ریل جزء هزینه‌های مستقیم و سایر هزینه‌ها جزء سر بار می‌باشند.

منابع و مآخذ

- «پایاده‌سازی و اجرای سیستم اطلاعاتی مکانیزه» اداره کل اطلاعات و برنامه‌ریزی صدا. تهران. ۱۳۸۰
- آیین‌نامه بخش موسیقی در رادیو. اداره کل اطلاعات و برنامه‌ریزی صدا. تهران. ۱۳۸۴.
- مستندات نرخ دستمزد عوامل برنامه‌سازی بر مبنای ساختار جدید. اداره کل اطلاعات و برنامه‌ریزی صدا. تهران. ۱۳۸۲
- استاندارد عوامل و نرخ تولید برنامه‌های رادیویی. دفتر تشکیلات و سیستم‌ها. تهران. ۱۳۷۸
- مفاهیم و اصطلاحات برنامه‌سازی سیما. دفتر تشکیلات و سیستم‌ها. تهران. ۱۳۸۴
- طراحی و الگوی نیروی انسانی مشاغل برنامه‌سازی. دفتر ریاست سازمان صدا و سیما. تهران. ۱۳۶۸.
- اصول تهیه‌کنندگی برنامه‌های رادیویی. نشر تحقیق و توسعه صدا. تهران. ۱۳۸۱
- ییمن، جیم. مصاحبه رادیویی. ترجمه احمد ارژمند. تحقیق و توسعه صدا. تهران. ۱۳۸۳

- مجله رادیو. شماره ۲۳، ۲۴ و ۳۱.
- خجسته، حسن. *مطالعاتی جامعه‌شناختی درباره رادیو*. تحقیق و توسعه صدا. تهران. ۱۳۸۵
- نرخ و استاندارد اقلام هزینه در ساخت برنامه‌های سیما. حوزه اداری مالی. تهران. ۱۳۷۴
- خزائلی، عذرا. *نویسندگی برای رادیو و تلویزیون*. سروش. تهران. ۱۳۷۵
- سروری، احمد. *شیوه‌نامه ساخت آرم استیشن رادیویی*. اداره کل صدای استان‌ها.
- سمیعی، احمد. *نگارش و ویرایش*. سمت. تهران. ۱۳۸۵
- صادقی، مسعود. راهنمای مدیریت‌ها اطلاعات و برنامه‌ریزی صدا. تهران. ۱۳۸۰
- صفادلی، علی. *واژه‌نامه مهندسی صدا*. تحقیق و توسعه صدا تهران. ۱۳۸۰
- قاضی‌زاده، علی‌اکبر. *نوشتن برای رادیو*. تحقیق و توسعه صدا. تهران. ۱۳۸۰
- قاضی‌زاده، علی‌اکبر. *گزارشگری در رادیو*. تحقیق و توسعه صدا. تهران. ۱۳۸۱
- نظام حقوق و دستمزد. ۱۳۷۰
- کرایسل، اندرو. *درک رادیو*. ترجمه معصومه عصام. تحقیق و توسعه صدا. ۱۳۸۱
- نصراللهی، اکبر. *اصول خبر نویسی*. نشر سروش. تهران. ۱۳۸۴

- یادداشت. شماره ۳، ۴، ۷، ۲۱ و ۲۵ [دو هفته‌نامه اداره کل پژوهش‌های رادیو].

س
حر
قس
نمایش
مخفی

بارها دیده شده، بین برنامه‌سازان،
واژه‌هایی به‌کار می‌رود که با معانی
حقیقی فاصله دارد و هر کسی به گونه‌ای
آن را تفسیر می‌کند. براین‌اساس، در این
مجموعه، مختصری از واژه‌های متداول
در صدا با ارجاع به منابع مختلف
گردآوری و تعریف شده که امید است
بتواند به همه کسانی که به نوعی با
برنامه‌سازی و رادیو در ارتباطند، یاری
برساند!

